

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश, बुटवल

सूचना नं. १८६-२०८१/०८२

मिति: २०८१/०९/१६

पाठ्यक्रम उपर राय/सुझाव सम्बन्धी सूचना ।

प्रदेश लोक सेवा आयोग नियमावली, २०७६ को नियम ६ बमोजिम पाठ्यक्रम निर्माण समितिबाट निर्माण गरिएको तपसिल बमोजिमका प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवाका सहायकस्तर पाँचौं तहका विभिन्न सेवा, समूह, उपसमूहका विभिन्न पदहरूको पाठ्यक्रम आयोगको वेबसाइटको सूचना सेक्सनमा राखिएको छ । तपसिलमा उल्लिखित पाठ्यक्रम उपर केही सुझाव भएमा आयोगको इमेल ठेगाना ppsc.lumbini@gmail.com मा वा अन्य माध्यमद्वारा ७ (सात) दिनभित्र आइपुग्ने गरी पठाइदिनुहुन निर्णयानुसार सम्बन्धित सबैको जानकारीका लागि अनुरोध छ ।

तपसिल:

१. प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, राजस्व समूह, लेखा समूह तथा स्थानीय सरकारी सेवा तर्फ आन्तरिक लेखा परीक्षण समूह र कानून समूह, सहायकस्तर पाँचौं तह (अप्राविधिक) पदको खुला, अन्तरतह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम ।
२. प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, विविध समूह, एनेस्थेसिया उपसमूह, सहायकस्तर पाँचौं तह एनेस्थेसिया सुपरभाइजर पदको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम ।
३. प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, आयुर्वेद समूह, सहायकस्तर पाँचौं तह, कविराज पदको खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम ।
४. प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत नेपाल इञ्जिनियरिङ्ग सेवा, सिभिल समूह, अन्तर्गतका जनरल उपसमूह, हाईवे उपसमूह, स्यानिटरी उपसमूह, इरिगेशन उपसमूह र हाइड्रोपावर उपसमूह, सहायकस्तर पाँचौं तह, सब-इन्जिनियरिङ्ग पदको खुला, अन्तर तह र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम ।
५. प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गतको स्वास्थ्य सेवा, रेडियोग्राफी समूह, रेडियोग्राफी उपसमूह, सहायकस्तर पाँचौं तह, रेडियोग्राफर पदको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम ।
६. प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, हेल्थ इस्पेक्सन समूह, सहायकस्तर पाँचौं तह हेल्थ असिस्टेन्ट, मलेरिया सुपरभाइजर, खोप सुपरभाइजर, कोल्ड चैन सुपरभाइजर, क्षय कुष्ठ रोग सुपरभाइजर, पोषण सुपरभाइजर, इन्टोमोलोजी सुपरभाइजर, पारासाइटोलोजी सुपरभाइजर, भेक्टर वर्न डिजिज कन्ट्रोल सुपरभाइजर, परिवार नियोजन सुपरभाइजर वा सो सरहका पदहरूको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम ।

(लक्ष्मण प्रसाद ज्ञवाली)

वरिष्ठ शिक्षा अधिकृत

प्रदेश सरकारको सोच - "समृद्ध लुम्बिनी, आत्मनिर्भर प्रदेश"

E-mail: info.ppsc@lumbini.gov.np / ppsc.lumbini@gmail.com, Website: www.ppsc.lumbini.gov.np, Facebook:- [ppsc.lumbini](https://www.facebook.com/ppsc.lumbini)

सम्पर्क:- ०७१-५९०६६२, ५९०५९९, ५३४६५०

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, राजस्व समूह, लेखा समूह तथा स्थानीय सरकारी सेवा तर्फ आन्तरिक लेखा परीक्षण समूह र कानून समूह सहायकस्तर पाँचौ तह (अप्राविधिक) पदको खुला, अन्तरतह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

पाठ्यक्रम रूपरेखा:- संयुक्त र एकीकृत परीक्षा प्रणाली (Unified and Integrated Examination System) को आधारमा पाठ्यक्रमको रूपरेखा निम्नानुसार हुनेछ:-

भाग - १		भाग - २	
लिखित परीक्षा:-	प्रथम चरण	अन्तिम चरण:-	कम्प्युटर सीप परीक्षण
	द्वितीय चरण		अन्तर्वार्ता

लिखित परीक्षा योजना (Written Examination Scheme)

१. प्रथम चरण — लिखित परीक्षा

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न सङ्ख्या X अङ्क	समय
प्रथम	सामान्य ज्ञान र सामान्य बौद्धिक परीक्षण	१००	४५	वस्तुगत बहुवैकल्पिक प्रश्न	५० प्रश्न X २ अङ्क=१००	४५ मिनेट

२. द्वितीय चरण:- लिखित परीक्षा

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न सङ्ख्या X अङ्क	समय
द्वितीय	समसामयिक अध्ययन र सार्वजनिक सेवा व्यवस्थापन	१००	४०	विषयगत छोटो उत्तर विषयगत लामो उत्तर	१४ प्रश्न X ५ अङ्क=७० ३ प्रश्न X १० अङ्क=३०	२ घण्टा र ३० मिनेट
तृतीय	सेवा - समूह सम्बन्धी	१००	४०	विषयगत छोटो उत्तर विषयगत लामो उत्तर	१४ प्रश्न X ५ अङ्क=७० ३ प्रश्न X १० अङ्क=३०	२ घण्टा र ३० मिनेट

३. अन्तिम चरण - कम्प्युटर सीप परीक्षण र अन्तर्वार्ता

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	समय
कम्प्युटर सीप परीक्षण (Computer Skill Test)	१०	प्रयोगात्मक (Practical)	२० मिनेट
अन्तर्वार्ता (Interview)	३०	मौखिक अन्तर्वार्ता (Oral Interview)	-

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, राजस्व समूह, लेखा समूह तथा स्थानीय सरकारी सेवा तर्फ आन्तरिक लेखा परीक्षण समूह र कानून समूह सहायकस्तर पाँचौ तह (अप्राविधिक) पदको खुला, अन्तरतह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

द्रष्टव्य:-

१. यो पाठ्यक्रम योजनालाई संयुक्त र एकीकृत परीक्षा प्रणालीको आधारमा अप्राविधिक तर्फ लिखित परीक्षा (प्रथम चरण र द्वितीय चरण) तथा अन्तिम चरण (कम्प्युटर सीप परीक्षण र अन्तर्वार्ता) गरी दुई भागमा विभाजन गरिएको छ ।
२. माथि उल्लेखित लिखित परीक्षा योजना सबै सेवा समूहको लागि अनिवार्य हुनेछ ।
३. माथि उल्लिखित सेवाका सबै समूहको लागि प्रथम र द्वितीय पत्र विषयको विषयवस्तु एउटै अनिवार्य हुनेछ । तर तृतीय पत्र सेवा समूह सम्बन्धी विषय सेवा समूह अनुसार फरक फरक हुनेछ ।
४. यो पाठ्यक्रम आन्तरिक लेखा परीक्षण र कानून समूहको हकमा स्थानीय सरकारी सेवामा मात्र लागु हुनेछ ।
५. लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ ।
६. बस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नहरूको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।
७. बहुवैकल्पिक प्रश्नहरू हुने परीक्षामा कुनै प्रकारको मेमोरीयुक्त विद्युतीय उपकरणहरू जस्तै: क्याल्कुलेटर मोबाइल फोन, स्मार्ट घडी लगायतका कुनै पनि बस्तुहरू प्रयोग गर्न पाइने छैन ।
८. परीक्षामा सोधिने प्रश्नसंख्या, अङ्क र अङ्क भार यथासम्भव सम्बन्धित पत्र/विषयमा दिइए अनुसार हुनेछ ।
९. विषयगत प्रश्न हुने पत्र/विषयका प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टा-छुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरूको उत्तर सोही खण्डको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नु पर्नेछ ।
१०. यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको विज्ञापन हुँदाको बखत (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
११. लिखित परीक्षाको प्रथम चरण (First Phase) प्रारम्भिक परीक्षा हुनेछ । यस प्रारम्भिक परीक्षालाई छनोट परीक्षाको रूपमा मात्र लिई यस परीक्षाको प्राप्ताङ्कलाई मूल परीक्षाको अङ्कमा समावेश गरिने छैन । यस परीक्षाको उत्तीर्णाङ्क पूर्णाङ्कको ४५ प्रतिशत अङ्क हुनेछ ।
१२. प्रथम चरण (First Phase) को लिखित परीक्षाबाट छनोट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरण (Second Phase) को लिखित परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
१३. प्रथम चरण (First Phase) को लिखित परीक्षाबाट छनोट भएका उम्मेदवारहरूले उक्त विज्ञापन र त्यसको लगत्तै पछि हुने विज्ञापनको द्वितीय चरण (Second Phase) को लिखित परीक्षामा समेत सम्मिलित हुन पाउनेछ ।
१४. द्वितीय चरण (Second Phase) को लिखित परीक्षामा प्राप्त गरेको प्राप्ताङ्कको आधारमा लिखित परीक्षाको नतिजा प्रकाशित गरिनेछ ।
१५. द्वितीय चरण (Second Phase) को लिखित परीक्षामा छनोट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र अन्तिम चरणको कम्प्युटर सीप परीक्षण र अन्तर्वार्तामा सम्मिलित गराइनेछ ।
१६. द्वितीय चरण (Second Phase) को लिखित परीक्षाको प्राप्ताङ्क, अन्तिम चरणको कम्प्युटर सीप परीक्षणको प्राप्ताङ्क र अन्तर्वार्ताको प्राप्ताङ्कको कुल अङ्कको योगका आधारमा योग्यताक्रम निर्धारण माथिल्लो योग्यताक्रमका आधारमा अन्तिम परीक्षाफल प्रकाशित गरिनेछ ।
१७. पाठ्यक्रम स्वीकृत मिति: २०८१ ।

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, राजस्व समूह, लेखा समूह तथा स्थानीय सरकारी सेवा तर्फ आन्तरिक लेखा परीक्षण समूह र कानून समूह सहायकस्तर पाँचौ तह (अप्राविधिक) पदको खुला, अन्तरतह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथमपत्र :-सामान्य ज्ञान र सामान्य बौद्धिक परीक्षण

१. सामान्य ज्ञान

३०x२=६० अङ्क

१.१. ब्रह्माण्ड सम्बन्धी जानकारी

१.१.१. सौर्यमण्डल- सूर्य, ग्रह, उपग्रह, शिशुग्रह, उल्का, धूमकेतु/पुच्छे ताराहरू

१.१.२. पृथ्वी:- परिचय, उत्पत्ति र गति

१.२. विश्वको भूगोल:- महादेश, महासागर, ध्रुव, अक्षांश, देशान्तर, अन्तर्राष्ट्रिय तिथि रेखा, समय, दूरी, पर्वतश्रृंखला, मरुभूमि, भूकम्प, ज्वालामुखी, मनसुन ।

१.३. नेपालको भूगोल:- धरातलीय स्वरूपको किसिम, विशेषताहरू प्राकृतिक स्रोतहरूको प्रकार र वर्तमान अवस्था, भौगोलिक विविधता र जनजीवन, हावापानीको विशेषता, पर्वतश्रृंखला नदी, हिमनदी, ताल, हिमताल, जलवायु परिवर्तन ।

१.४. विश्वको इतिहास:- म्यागनाकार्टा, औद्योगिक क्रान्ति, फ्रान्सको राज्यक्रान्ति, अमेरिकी स्वतन्त्रता सङ्ग्राम, रुसी/अक्टोवर क्रान्ति, प्रथम र द्वितीय विश्वयुद्ध:- घटना, कारण र परिणामहरू

१.५. नेपालको इतिहास (प्राचीन कालदेखि हालसम्म)

१.५.१. किराँतकाल, लिच्छविकाल, मल्लकाल र मध्यकाल:- सामाजिक, आर्थिक एवं राजनीतिक अवस्था

१.५.२. आधुनिक इतिहास:- राणा कालपछि हालसम्मका राजनीतिक घटनाक्रम, कारण र परिणामहरू ।

१.६. नेपालको सामाजिक एवं सांस्कृतिक अवस्था

१.६.१. प्रथा, परम्परा, मूल्य र मान्यता, धर्म, जातजाति, भाषाभाषी, संस्कृति, कला, साहित्य, संगीत

१.६.२. धार्मिक तथा सांस्कृतिक सम्पदाको किसिम, विशेषता, महत्व

१.७. नेपालको आर्थिक अवस्था: विकासका पूर्वाधारहरू (कृषि, उद्योग, व्यापार, पर्यटन, यातायात, संचार, शिक्षा, स्वास्थ्य, जलविद्युत) र विकास योजना तथा आयोजनाहरू सम्बन्धी जानकारी ।

१.८. विज्ञान प्रविधि र स्वास्थ्य सम्बन्धी निम्न विषयमा सामान्य जानकारी

१.८.१. विज्ञान प्रविधिको विकासबाट मानव जीवनमा परेको प्रत्यक्ष प्रभाव

१.८.२. जैविक प्रविधि, सूचना तथा सञ्चार प्रविधि र वैकल्पिक उर्जा

१.८.३. क्रमविकास र वंशाणु, स्वास्थ्य, रोग, खोप, खाद्य, पोषण, सरसफाई

१.८.४. दैनिक जीवनमा प्रयोग हुने वस्तुहरू साबुन, प्लाष्टिक, रेशा, काँच, मल र किटनाशक औषधी

१.९. पारिस्थितिक प्रणाली (Ecosystem) र वातावरण

१.९.१. पारिस्थितिक प्रणालीको परिचय र प्रकार तथा जीव भू-रासायनिक चक्र

१.९.२. दिगो विकास, जैविक विविधता, दुर्लभ पशुपन्छी र वनस्पतिहरू, विश्वव्यापी उष्णता, जलवायु परिवर्तन, हरितगृह प्रभाव, ओजोन तह विनास, वातावरण प्रदूषण, जनसंख्या, शहरीकरण, बसाईसराई

१.१०. अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध तथा संघ/संस्था

१.१०.१. नेपालका छिमेकी देशहरू तथा बेलायत, अमेरिका, जापान आदिसँगको सम्बन्ध

१.१०.२. संयुक्त राष्ट्रसंघ: परिचय, अङ्ग, विशिष्टीकृत संस्था र तिनका गतिविधिहरू

१.१०.३. क्षेत्रीय संगठन: सार्क, बिमस्टेक, आसियन, युरोपियन संघ

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, राजस्व समूह, लेखा समूह तथा स्थानीय सरकारी सेवा तर्फ आन्तरिक लेखा परीक्षण समूह र कानून समूह सहायकस्तर पाँचौ तह (अप्राविधिक) पदको खुला, अन्तरतह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- १.११. राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय महत्वका राजनीतिक, सामाजिक, आर्थिक, वैज्ञानिक, सांस्कृतिक, खेलकूद, पुस्तक, पुरस्कार, कला, साहित्य, संगीत लगायत समसामयिक घटना तथा नवीनतम गतिविधिहरू सम्बन्धी जानकारी
१.१२. लुम्बिनी प्रदेशको भौगोलिक, ऐतिहासिक, सांस्कृतिक, पुरातात्विक, सामाजिक एवं आर्थिक अवस्थाको जानकारी

२. सामान्य बौद्धिक परीक्षण

२०x२=४० अङ्क

- २.१. शाब्दिक तार्किक परीक्षण:- बोध, शब्दज्ञान, अनुक्रम, समरूपता, वर्गीकरण, कोडिड- डिकोडिड, छोडिएका अक्षर/संकेत मिलाउने, दिशा र दुरी ज्ञान परीक्षण, तार्किक विश्लेषण, श्रेणीक्रम (पंक्तिक्रम), भनाई र कारण, आगमन, निगमन, कार्य/अवस्थाको सिलसिला
२.२. मात्रात्मक (संख्यात्मक वा अंक सम्बन्धी) तार्किक परीक्षण: अनुक्रम (श्रेणीक्रम), समरूपता, वर्गीकरण, कोडिड छोडिएका संख्या (अक्षर/संकेत) मिलाउने, साझा गुण, मेट्रिक्स, तथ्यांक व्याख्या, तथ्यांक जाँच (रुजु), अंकगणितीय तर्क/क्रिया सम्बन्धी, प्रतिशत, भिन्न, दशमलव, अनुपात, औसत, नाफा नोक्सान, मिति/पात्रो, समय र काम
२.३. असांख्यिक तार्किक परीक्षण: अनुक्रम, समरूपता, एकरूपता, वर्गीकरण, तार्किक चित्रात्मक विश्लेषण, भेन चित्र, मेट्रिक्स चित्र, त्रिभुज र वर्गहरूको रचना, चित्र वा आकृति बनावट र विश्लेषण, विन्दु स्थान/ स्थिति, पानीमा देखिने आकृति, ऐनामा देखिने आकृति, अन्तर्निहित आकृति, चित्रको स्थानान्तरण ।

प्रथमपत्र सामान्य ज्ञान र सामान्य बौद्धिक परीक्षण विषयका पाठ्यक्रमका एकाईहरूबाट सोधिने प्रश्नहरूको संख्या निम्नानुसार हुनेछ । सामान्य ज्ञानमा यथासम्भव क्रमशः Level I का ६० प्रतिशत र Level II का ४० प्रतिशत प्रश्नहरू सोधिनेछ ।

प्रथमपत्र	सामान्य ज्ञान												सामान्य बौद्धिक परीक्षण		
अङ्कभार	६०												४०		
एकाई	१.१	१.२	१.३	१.४	१.५	१.६	१.७	१.८	१.९	१.१०	१.११	१.१२	२.१	२.२	२.३
प्रश्न संख्या	१	२	४	१	२	४	३	३	३	२	२	३	६	८	६
जम्मा प्रश्न	(Level I = १८ र Level II = १२) जम्मा ३०												२०		

Level I Questions

(चार विकल्प मात्र भएका सामान्य बहुबैकल्पिक प्रश्नहरू)

Level II Questions

(चार भन्दा बढी विकल्प हुन सक्ने तर चार विकल्प मात्र प्रदान गरिएका बहुबैकल्पिक स्वरूपका तर ठिक-बेठिक जोडा मिलाउने खालि ठाउँ भर्ने, कारण र प्रभाव सम्बन्धी प्रश्नहरू, नमिल्दो छुट्याउने प्रश्नहरू)

द्वितीय पत्र (Paper II)

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, राजस्व समूह, लेखा समूह तथा स्थानीय सरकारी सेवा तर्फ आन्तरिक लेखा परीक्षण समूह र कानून समूह सहायकस्तर पाँचौ तह (अप्राविधिक) पदको खुला, अन्तरतह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

समसामयिक अध्ययन र सार्वजनिक सेवा व्यवस्थापन

(Contemporary Studies & Public Service Management)

खण्ड (A): ३५ अङ्क	५ प्रश्न x ५ अङ्क = २५ अङ्क
	१ प्रश्न x १० अङ्क = १० अङ्क

१. नेपालको भौगोलिक, सामाजिक र आर्थिक अवस्था

- १.१. भौगोलिक अवस्था/स्वरूप: किसिम र विशेषताहरू
- १.२. राजनीतिक भूगोल/ राजनीतिक विभाजन
- १.३. हावापानी र जलसम्पदा: स्थिति र महत्व
- १.४. वनसम्पदा: अवस्था र महत्व तथा वन विनाशका कारण र संरक्षणका उपायहरू
- १.५. प्रचलित प्रमुख धर्म, जातजाति, भाषाभाषी र संस्कृति
- १.६. आर्थिक विकासका पक्षहरू: कृषि, पर्यटन, उर्जा, सूचना प्रविधि, उद्योग, व्यापार, रोजगार र पूर्वाधार
- १.७. आर्थिक विकासका सम्बाहकहरू: सार्वजनिक क्षेत्र, निजी क्षेत्र र सहकारी क्षेत्र
- १.८. योजनावद्ध विकासक्रम, चालु आवधिक योजना तथा लुम्बिनी प्रदेशको आवधिक योजनाको जानकारी, प्रदेश तथा स्थानीय तहका विकासका संभावनाहरू र प्रदेश गौरवका आयोजनाहरू
- १.९. लुम्बिनी प्रदेशको सामाजिक तथा आर्थिक अवस्थाको जानकारी
- १.१०. जनसंख्या व्यवस्थापन, शहरीकरण र बसाइसराइ
- १.११. वातावरण व्यवस्थापन, जैविक विविधता, वातावरण प्रदूषण, जलवायु परिवर्तन
- १.१२. दिगो विकासको अवधारणा एवम् दिगो विकासका लक्ष्यहरू र विकासशील राष्ट्रमा स्तरोन्नतिका मानकहरू
- १.१३. समसामयिक विषयहरू: गरीबी, बेरोजगारी, विप्रेषण जनस्वास्थ्य विपदजन्य घटना र महामारी, खाद्य सुरक्षा, लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण, सामाजिक सुरक्षा, उर्जा व्यवस्थापन, सूचना प्रविधि र सामाजिक संजाल
- १.१४. स्थानीय तह, प्रादेशिक, राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय महत्वका समसामयिक गतिविधिहरू

खण्ड (ख): ३५ अङ्क	५ प्रश्न x ५ अङ्क = २५ अङ्क
	१ प्रश्न x १० अङ्क = १० अङ्क

२. संवैधानिक व्यवस्था र सरकार

- २.१. नेपालको संविधान :
 - २.१.१. नेपालको संविधानका मूलभूत विशेषताहरू
 - २.१.२. मौलिक हक र कर्तव्य, राज्यको निर्देशक सिद्धान्त, नीति तथा दायित्व
 - २.१.३. राज्यको संरचना र राज्य शक्तिको बाँडफाँड
 - २.१.४. कार्यपालिका, व्यवस्थापिका र न्यायपालिका
 - २.१.५. प्रदेश तथा स्थानीय तह सम्बन्धी व्यवस्था

- २.२. नेपालमा संघीयता: संघ, प्रदेश र स्थानीय तह

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, राजस्व समूह, लेखा समूह तथा स्थानीय सरकारी सेवा तर्फ आन्तरिक लेखा परीक्षण समूह र कानून समूह सहायकस्तर पाँचौ तह (अप्राविधिक) पदको खुला, अन्तरतह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- २.३. नागरिकका दायित्व र कर्तव्य
- २.४. नागरिक समाज र नागरिक शिक्षा र नागरिक सहभागिता
- २.५. कानूनको अर्थ र महत्व
- २.६. कानूनका स्रोतहरू
- २.७. कानुनी राज्यको अवधारणा र महत्व
- २.८. समावेशीकरण र समानुपातिक प्रतिनिधित्व
- २.९. लोकतन्त्र र मानव अधिकार
- २.१०. सूचनाको हक र पारदर्शिता
- २.११. विद्युतीय शासन (E-governance)
- २.१२. सुशासन, जवाफदेहिता, उत्तरदायित्व, सदाचार प्रवर्द्धन, भ्रष्टाचार नियन्त्रण र नैतिक मुल्यमान्यता

खण्ड (ग): ३० अङ्क	४ प्रश्न x ५ अङ्क = २० अङ्क
	१ प्रश्न x १० अङ्क = १० अङ्क

३. सार्वजनिक सेवा संचालन एवं व्यवस्थापन

३.१. कार्यालय व्यवस्थापन

- ३.१.१. कार्यालय र कार्यालय व्यवस्थापनको अवधारणा र महत्व
- ३.१.२. अभिलेख व्यवस्थापनको परिचय, उद्देश्य, आवश्यकता र महत्व
- ३.१.३. कार्यालयमा संचारको महत्व, प्रकार र माध्यम
- ३.१.४. कार्यालयमा व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (MIS) को आवश्यकता र महत्व

३.२. लेखा प्रणाली

- ३.२.१. सरकारी लेखा प्रणाली र लेखापरीक्षण सम्बन्धी जानकारी
- ३.२.२. संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको आर्थिक कार्यप्रणालीको जानकारी
- ३.२.३. विनियोजन, राजस्व, धरौटी र जिन्सी सेस्ता प्रणाली
- ३.२.४. राजस्व प्रशासन सम्बन्धी जानकारी
- ३.२.५. संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको बजेट सम्बन्धी जानकारी

३.३. संघीय निजामती सेवा, प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवा

- ३.३.१. संघीय निजामती सेवा, प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवाको गठन, पदपूर्ति गर्ने तरिका र प्रक्रियाहरू, नियुक्ति, काज, सरुवा, बढुवा, विदा, सेवा सुविधा, आचरण, अवकाश, सजाय र वृत्ति विकास सम्बन्धी सिद्धान्त तथा ऐन र नियमावलीमा भएका व्यवस्था
- ३.३.२. संघीय निजामती सेवामा जनशक्तिको योजना, विकास र व्यवस्थापन
- ३.३.३. प्रदेश निजामती सेवामा जनशक्तिको योजना, विकास र व्यवस्थापन
- ३.३.४. स्थानीय सरकारी सेवामा जनशक्ति योजना, विकास र व्यवस्थापन

३.४. सार्वजनिक सेवा प्रवाह

- ३.४.१. अर्थ र महत्व
- ३.४.२. सार्वजनिक सेवा प्रवाह गर्ने निकाय, तरिका/माध्यमहरू

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, राजस्व समूह, लेखा समूह तथा स्थानीय सरकारी सेवा तर्फ आन्तरिक लेखा परीक्षण समूह र कानून समूह सहायकस्तर पाँचौ तह (अप्राविधिक)

पदको खुला, अन्तरतह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

३.४.३. सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा सेवा प्रदायकको भूमिका र सेवाग्राहीको अधिकार तथा दायित्व

३.४.४. प्रदेश र स्थानीय तहबाट गरिने सेवा प्रवाह

द्रष्टव्य: यस पत्रका पाठ्यक्रमका एकाईहरूबाट सोधिने प्रश्नहरूको संख्या यथासम्भव निम्नानुसार हुनेछ ।

द्वितीय पत्रका खण्ड	(क)	(ख)	(ग)	जम्मा प्रश्न संख्या
अङ्कभार	३५	३५	३०	
छोटो उत्तर प्रश्न	५	४	३	१२
छोटो उत्तर प्रश्न (प्रदेश र स्थानीय तह)	-	१	१	२
लामो उत्तर प्रश्न	-	१	१	२
लामो उत्तर प्रश्न (प्रदेश र स्थानीय तह)	१	-	-	१
जम्मा प्रश्न संख्या	६	६	५	१७

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, राजस्व समूह, लेखा समूह तथा स्थानीय सरकारी सेवा तर्फ आन्तरिक लेखा परीक्षण समूह र कानून समूह सहायकस्तर पाँचौ तह (अप्राविधिक) पदको खुला, अन्तरतह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

तृतीय पत्र (Paper III):

सेवा समूह सम्बन्धी

(सामान्य प्रशासन समूहको लागि)

खण्ड (क): ३५ अङ्क	५ प्रश्न x ५ अङ्क = २५ अङ्क
	१ प्रश्न x १० अङ्क = १० अङ्क

१. कार्यालय संचालन र संगठनात्मक व्यवहार

- १.१. दर्ता, चलानी, फाइलिङ र पत्र व्यवहार
- १.२. टिप्पणी, प्रस्ताव र प्रतिवेदन लेखन
- १.३. जनसम्पर्क व्यवस्थापन
- १.४. सेवाग्राही गुनासो व्यवस्थापन
- १.५. बैठक व्यवस्थापन र निर्णय (माइन्सूट) लेखन
- १.६. गोष्ठी, कार्यशाला र सेमिनार व्यवस्थापन
- १.७. अभिलेख व्यवस्थापन
- १.८. मासिक/त्रैमासिक/वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तयारी एवं यसको महत्व
- १.९. जिन्सी सेस्ताको परिचय र महत्व, जिन्सी सेस्ता सम्बन्धी म.ले.प. फारामहरु
- १.१०. सरकारी सम्पत्तीको संरक्षण र Public Assets Management System (PAMS) सम्बन्धी जानकारी
- १.११. कार्य विवरण र अधिकार प्रत्यायोजन
- १.१२. कार्यालय निरीक्षण र अनुगमन
- १.१३. प्रशासकीय कार्य फ्लोचार्ट सम्बन्धी व्यवस्था
- १.१४. संगठनात्मक व्यवहार:-व्यक्तित्व र कार्य व्यवहार, कार्यसंस्कृति, समूह गतिशीलता र कार्य शैली

खण्ड (ख): ३५ अङ्क	५ प्रश्न x ५ अङ्क = २५ अङ्क
	१ प्रश्न x १० अङ्क = १० अङ्क

२. प्रशासन तथा व्यवस्थापन

- २.१. सार्वजनिक प्रशासन (सामान्य प्रशासन र विकास प्रशासन)को परिचय, उद्देश्य र कार्यहरु
- २.२. प्रदेशको आवधिक योजना सम्बन्धी जानकारी
- २.३. संगठनको परिचय, उद्देश्य, स्वरूप र संगठनका आधारहरु
- २.४. देहायका संगठनको परिचय तथा कार्यहरु
 - २.४.१. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग
 - २.४.२. लोक सेवा आयोग र प्रदेश लोक सेवा आयोग
 - २.४.३. महालेखा परीक्षकको कार्यालय
 - २.४.४. मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय
 - २.४.५. महालेखा नियन्त्रकको कार्यालय र प्रदेश कोष लेखा नियन्त्रक कार्यालय
 - २.४.६. प्रदेश सरकारका मन्त्रालय, निर्देशनालय, कार्यालय र अन्य निकायहरु

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, राजस्व समूह, लेखा समूह तथा स्थानीय सरकारी सेवा तर्फ आन्तरिक लेखा परीक्षण समूह र कानून समूह सहायकस्तर पाँचौ तह (अप्राविधिक) पदको खुला, अन्तरतह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- २.४.७. प्रदेश सरकारका आयोग, प्रतिष्ठान तथा प्राधिकरण
- २.४.८. संघीय संसद, प्रदेश सभा र स्थानीय तहका सभाहरू
- २.५. व्यवस्थापनको परिचय, अवधारणा, उद्देश्य, क्षेत्र र कार्यहरू
- २.६. नेतृत्व, निर्णय, उत्प्रेरणा र मनोबल
- २.७. नियन्त्रण र समन्वयको आवश्यकता र महत्व
- २.८. संगठनात्मक परिवर्तन र विकास
- २.९. तनाव व्यवस्थापन र समय व्यवस्थापनको महत्व
- २.१०. निरन्तर सुधार विधि (Kaizen) र सिर्जनशील कार्य

खण्ड (ग): ३० अङ्क	४ प्रश्न x ५ अङ्क = २० अङ्क
	१ प्रश्न x १० अङ्क = १० अङ्क

३. सार्वजनिक सेवा व्यवस्थापन सम्बन्धी कानुनी व्यवस्था

- ३.१. नेपाल सरकारको कार्य विभाजन नियमावली
- ३.२. प्रदेश सरकारको कार्य विभाजन नियमावली
- ३.३. स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४
- ३.४. संघ, प्रदेश र स्थानीय तह (समन्वय तथा अन्तरसम्बन्ध) ऐन, २०७७
- ३.५. अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४
- ३.६. प्रदेश सुशासन (व्यवस्थापन तथा संचालन) ऐन, २०७६
- ३.७. प्रदेश निजामती सेवा ऐन, २०८० र प्रदेश निजामती सेवा नियमावली, २०८०
- ३.८. सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४
- ३.९. सार्वजनिक खरिद सम्बन्धी प्रदेश नियमावली, २०७६
- ३.१०. सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४
- ३.११. आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ तथा नियमावली, २०७७
- ३.१२. विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ र नियमावली, २०७६
- ३.१३. सम्पत्ति शुद्धीकरण (Money Laundering)को अवधारणा र सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण सम्बन्धी कानुनी व्यवस्था
- ३.१४. सूचना प्रविधि र साईवर क्राईम
- ३.१५. प्रदेश सभा सचिवालय सम्बन्धी ऐन, २०७५
- ३.१६. लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, राजस्व समूह, लेखा समूह तथा स्थानीय सरकारी सेवा तर्फ आन्तरिक लेखा परीक्षण समूह र कानून समूह सहायकस्तर पाँचौं तह (अप्राविधिक) पदको खुला, अन्तरतह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

तृतीय पत्र (Paper-III):

सेवा समूह सम्बन्धी

(लेखा/आन्तरिक लेखा परीक्षण समूहको लागि)

खण्ड (क): ३५ अङ्क	५ प्रश्न x ५ अङ्क = २५ अङ्क
	१ प्रश्न x १० अङ्क = १० अङ्क

१. आर्थिक प्रशासन

१.१. लुम्बिनी प्रदेशको आर्थिक मामिला सम्बन्धी जिम्मेवार मन्त्रालयको काम र कर्तव्य

१.२. बजेट स्वीकृति, अख्तियारी, निकास र रकमान्तर

१.३. नेपालको सरकारी लेखा प्रणाली सम्बन्धी सामान्य जानकारी

१.४. खर्च लेखाङ्कन र प्रतिवेदन

१.५. नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (Nepal Public Sector Accounting Standards)

१.६. खाता सूची (Chart of Accounts), एकल कोष खाता (TSA), कम्प्युटरमा आधारित सरकारी लेखा प्रणाली (CGAS), LMBIS, PLMBIS, SuTRA (Sub-national Treasury Regulations Applications)

१.७. दोहोरो लेखा प्रणाली:- नगदमा आधारित र प्रोद्भावी

१.८. म.ले.प.फारम:- गोश्वारा भौचर, बैंक नगदी किताब, बजेट सिट, खर्चको फाटवारी, पेशकी बाँकीको विवरण, बैंक हिसाव विवरण, वार्षिक आर्थिक विवरण सम्बन्धी जानकारी

१.९. लेखा प्रमुखको काम कर्तव्य र अधिकार एवं आर्थिक अनुशासनमा लेखा प्रमुखको भूमिका

खण्ड (ख): ३५ अङ्क	५ प्रश्न x ५ अङ्क = २५ अङ्क
	१ प्रश्न x १० अङ्क = १० अङ्क

२. सार्वजनिक खरिद व्यवस्थापन सम्बन्धी जानकारी

२.१. सार्वजनिक खरिद व्यवस्थापनको उद्देश्य र सिद्धान्त

२.२. खरिद कार्यको जिम्मेवारी र खरिद विधि

२.३. खरिद सम्झौता कार्यान्वयन

२.४. खरिद व्यवस्थापनमा आचरण सम्बन्धी व्यवस्था

२.५. खरिद कार्यको अनुगमन

२.६. सार्वजनिक खरिद सम्बन्धी कानुनी व्यवस्था

२.७. सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालय (PPMO)को काम कर्तव्य र अधिकार सम्बन्धी जानकारी

३. जिन्सी व्यवस्थापन

३.१. सरकारी सम्पत्तिको जिम्मा, लगत र संरक्षण

३.२. जिन्सी श्रेस्ता सम्बन्धी व्यवस्था

३.३. जिन्सी निरीक्षण सम्बन्धी व्यवस्था

३.४. बरबुझारथ सम्बन्धी व्यवस्था

३.५. मर्मत संभार, लिलाम र मिन्हा

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, राजस्व समूह, लेखा समूह तथा स्थानीय सरकारी सेवा तर्फ आन्तरिक लेखा परीक्षण समूह र कानून समूह सहायकस्तर पाँचौ तह (अप्राविधिक) पदको खुला, अन्तरतह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

३.६. PAMS (Public Assets Management System) सम्बन्धी जानकारी

३.७. जिन्सी श्रेस्ता सम्बन्धी म.ले.प.फारामहरू

४. राजस्व, धरौटी श्रेस्ता सम्बन्धी जानकारी

- ४.१. राजस्व व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (RMIS)
- ४.२. संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको संचित कोष र यसको सञ्चालन
- ४.३. राजस्व दाखिला र राजश्व लेखा
- ४.४. राजस्वको केन्द्रीय हिसाव
- ४.५. संघ, प्रदेश र स्थानीय तहमा राजस्व बाँडफाँडका आधारहरू र विभाज्य कोष सम्बन्धी जानकारी
- ४.६. धरौटी आम्दानी र लेखाङ्कन कार्यविधि
- ४.७. धरौटी सम्बन्धी व्यक्तिगत र गोश्वरा खाता
- ४.८. धरौटी सदरस्याहा सम्बन्धी व्यवस्था

खण्ड (ग): ३० अङ्क	४ प्रश्न x ५ अङ्क = २० अङ्क
	१ प्रश्न x १० अङ्क = १० अङ्क

५. लेखा परीक्षण प्रणाली

- ५.१. लेखा परीक्षणको परिचय, उद्देश्य एवं आधारभूत सिद्धान्त
- ५.२. आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली र आन्तरिक लेखा परीक्षण
- ५.३. आन्तरिक लेखा परीक्षणको औचित्य र महत्व
- ५.४. आन्तरिक लेखा परीक्षण निर्देशिका
- ५.५. आन्तरिक लेखा परीक्षण प्रतिवेदन र अभिलेख
- ५.६. महालेखा परीक्षकको काम, कर्तव्य र अधिकार
- ५.७. नियमितता, मितव्ययिता र कार्यमूलक लेखापरीक्षण सम्बन्धी जानकारी
- ५.८. लेखापरीक्षणका नवीन अवधारणा : सूचना प्रविधि, वातावरणीय, विधि विज्ञान लेखापरीक्षण
- ५.९. जोखिममा आधारित लेखा परीक्षण र यसको कार्यान्वयन
- ५.१०. सार्वजनिक क्षेत्र लेखापरीक्षण मान (Public Sector Auditing Standards)
- ५.११. बेरुजु, बेरुजु फछ्यौट र सम्परीक्षण सम्बन्धी व्यवस्था
- ५.१२. संघ प्रदेश र स्थानीय तहको लेखापरीक्षण व्यवस्था
- ५.१३. लेखापरीक्षण सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय संस्था: ASOSAI र INTOSAI सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- ५.१४. प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय तथा प्रदेश लेखा इकाई कार्यालयको जानकारी

६. लेखा तथा लेखा परीक्षण सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था

- ६.१. नेपालको संविधान :
 - ६.१.१. संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको आर्थिक कार्यप्रणाली
 - ६.१.२. संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको आर्थिक अधिकार
- ६.२. लेखापरीक्षण ऐन, २०७५

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, राजस्व समूह, लेखा समूह तथा स्थानीय सरकारी सेवा तर्फ आन्तरिक लेखा परीक्षण समूह र कानून समूह सहायकस्तर पाँचौ तह (अप्राविधिक)

पदको खुला, अन्तरतह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- ६.३. आर्थिक कार्यावधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७७
- ६.४. अन्तर सरकारी वित्तीय व्यवस्थापन ऐन, २०७४
- ६.५. प्रदेश र स्थानीय तहमा हस्तान्तरण हुने अनुदानहरूको वारेमा जानकारी
- ६.६. आयकर ऐन, २०५८
- ६.७. मुल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२
- ६.८. स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४
- ६.९. प्रदेश कर तथा गैरकर राजस्व सम्बन्धी ऐन, २०७५
- ६.१०. प्रदेश वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७५
- ६.११. भ्रमण खर्च सम्बन्धी नियमावली, २०६४

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, राजस्व समूह, लेखा समूह तथा स्थानीय सरकारी सेवा तर्फ आन्तरिक लेखा परीक्षण समूह र कानून समूह सहायकस्तर पाँचौ तह (अप्राविधिक) पदको खुला, अन्तरतह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

तृतीय (Paper III):

सेवा समूह सम्बन्धी

(राजस्व समूहको लागि)

खण्ड (क): ३५ अङ्क	५ प्रश्न x ५ अङ्क = २५ अङ्क
Section (A): 35 Marks	१ प्रश्न x १० अङ्क = १० अङ्क

१. नेपालको अर्थ व्यवस्था

- १.१. नेपालको अर्थतन्त्रका विशेषताहरू
- १.२. खुला बजार अर्थतन्त्र र नेपाल
- १.३. नेपालको आर्थिक नीति, वित्त नीति (Fiscal Policy) र मौद्रिक नीति (Monetary Policy) सम्बन्धी जानकारी
- १.४. नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहको बजेट तर्जुमा र कार्यान्वयन व्यवस्था
- १.५. नेपालको चालु आवधिक योजना बारे सामान्य जानकारी
- १.६. कर (प्रत्यक्ष र अप्रत्यक्ष कर) र गैरकर सम्बन्धी जानकारी
- १.७. नेपालको वैदेशिक व्यापारको प्रवृत्ति
- १.८. नेपालमा आन्तरिक ऋण व्यवस्थापन
- १.९. वैदेशिक सहायता परिचालन
- १.१०. नेपालमा बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी जानकारी

खण्ड (ख): ३५ अङ्क	५ प्रश्न x ५ अङ्क = २५ अङ्क
Section (B): 35 Marks	१ प्रश्न x १० अङ्क = १० अङ्क

२. राजस्व प्रशासन सम्बन्धी कानुनी व्यवस्था

- २.१. नेपालको संविधान :
 - २.१.१. संघीय, प्रादेशिक र स्थानीय आर्थिक कार्यप्रणाली
 - २.१.२. संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको आर्थिक अधिकार
- २.२. वित्तीय हस्तान्तरण र राजस्व बाँडफाँड
 - २.२.१. वित्तीय समानीकरण, शसर्त, समपुरक र विशेष अनुदान
 - २.२.२. संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको कर तथा गैरकरका अधिकार क्षेत्र र राजस्व बाँडफाँड सम्बन्धी व्यवस्था
- २.३. संघ र प्रदेशका राजस्व सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था
 - २.३.१. भसार ऐन, २०६४ र नियमावली, २०६५- भसार जाँचपास प्रकृया, जाँचपास पछिको परीक्षण (Post Clearance Audit) मुद्दा र लिलाम सम्बन्धी
 - २.३.२. आयकर ऐन, २०५८ र नियमावली, २०५९- आय विवरण र कर निर्धारण, किस्ताबन्दी र अग्रीम कर दाखिला, भुक्तानीमा कर कट्टी, कर विवाद (प्रशासकीय पुनरावलोकन, पुनरावेदन) तथा कर बक्यौता असुली प्रकृया सम्बन्धी जानकारी
 - २.३.३. मुल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ र नियमावली, २०५३- कर विवरण दाखिला, कर कट्टी, कर निर्धारण, कर फिर्ता, कर छुट (Tax Rebate) र शुन्य दर (Zero Rate) को सुविधा सम्बन्धी

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, राजस्व समूह, लेखा समूह तथा स्थानीय सरकारी सेवा तर्फ आन्तरिक लेखा परीक्षण समूह र कानून समूह सहायकस्तर पाँचौ तह (अप्राविधिक) पदको खुला, अन्तरतह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- २.३.४. अन्तःशुल्क ऐन, २०५८ र नियमावली, २०५९ अन्तःशुल्क निर्धारण र असुली, स्वयं निष्कासन प्रणाली, भौतिक नियन्त्रण प्रणाली, इजाजत सम्बन्धी व्यवस्था
- २.३.५. मदिरा ऐन, २०३१ र नियमावली, २०३३ अन्तःशुल्क स्टीकर व्यवस्थापन
- २.३.६. लुम्बिनी प्रदेश कर तथा गैरकर राजस्व सम्बन्धी ऐन २०७५
- २.३.७. प्रदेशको एकल एवम् साझा अधिकार सूचीका कर सम्बन्धी जानकारी
- २.३.८. स्थानीय तहले उठाउन सक्ने कर, दस्तुर र शुल्कहरू

खण्ड (ग): ३० अङ्क	४ प्रश्न x ५ अङ्क = २० अङ्क
Section (B): 30 Marks	१ प्रश्न x १० अङ्क = १० अङ्क

३. राजस्व प्रशासन र वित्तीय क्षेत्र

- ३.१. राजस्व प्रशासनको संगठन तथा संरचनात्मक व्यवस्था
- ३.१.१. नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालय र मातहत निकायहरूको संगठन संरचना र कार्यहरू
- ३.१.२. लुम्बिनी प्रदेशको **आर्थिक मामिला सम्बन्धी** मन्त्रालयको काम र कर्तव्य
- ३.१.३. राजस्व परिचालनमा सम्पत्ति शुद्धीकरण अनुसन्धान विभाग, राजस्व अनुसन्धान विभाग, महालेखा नियन्त्रक कार्यालय, प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालयको कार्य जिम्मेवारी र भूमिका
- ३.१.४. राजस्व समूह गठन तथा संचालन सम्बन्धी व्यवस्था
- ३.१.५. प्रदेश तथा स्थानीय तहको राजस्व प्रणाली
- ३.२. राजस्व चुहावट नियन्त्रण
- ३.३. करदाता शिक्षाको वर्तमान अवस्था र आवश्यकता
- ३.४. आन्तरिक राजस्वको क्षेत्र, महत्व र संरचना
- ३.५. भंसार सुधार र व्यापार सहजीकरण
- ३.६. नेपालमा सार्वजनिक संस्थानको परिचय, व्यवस्थापन र राजस्वमा योगदान
- ३.७. नेपालमा गैर बैकिङ्ग वित्तीय संस्थाको व्यवस्थापन, नियम र पूर्वाधार निर्माणमा स्रोत परिचालन
- ३.८. नेपालको पूजीबजार र बीमा क्षेत्रको विकास र व्यवस्थापन
- ३.९. सहकारी क्षेत्रको परिचय: सहकारी प्रशासन, सहकारीको किसिम र औचित्य, सहकारीबाट उत्पादन बृद्धि र समृद्धिमा योगदान
- ३.१०. लुम्बिनी प्रदेश वित्त व्यवस्थापन सम्बन्धी ऐन, २०७५
- ३.११. अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, राजस्व समूह, लेखा समूह तथा स्थानीय सरकारी सेवा तर्फ आन्तरिक लेखा परीक्षण समूह र कानून समूह सहायकस्तर पाँचौं तह (अप्राविधिक) पदको खुला, अन्तरतह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

तृतीयपत्र

(Paper III)

कानून समूहको लागि

खण्ड (क): ३५ अङ्क	५ प्रश्न x ५ अङ्क = २५ अङ्क
	१ प्रश्न x १० अङ्क = १० अङ्क

१. कानून सम्बन्धी सामान्य जानकारी

- १.१. नेपालको न्यायिक विकासको सामान्य जानकारी
- १.२. सारवान कानून र कार्यविधि कानूनको परिचय र भिन्नता
- १.३. न्यायिक, अर्धन्यायिक र प्रशासकीय निकायको परिचय र भिन्नता
- १.४. ऐन, नियम, विनियम र गठन आदेशको परिचय
- १.५. कानून तर्जुमा सम्बन्धी सामान्य जानकारी (ढाँचा र संरचना)
- १.६. कानूनी रायको परिचय, कानूनी राय लिँदा दिँदा विचार गर्नु पर्ने कुराहरू
- १.७. रिटको परिचय र प्रकारहरू
- १.८. लिखित जवाफ तयार गर्दा विचार गर्नु पर्ने कुराहरू
- १.९. राजपत्र / प्रदेश राजपत्रको परिचय
- १.१०. नेपाल सरकारको कार्य विभाजन नियमावली र लुम्बिनी प्रदेश सरकारको कार्य विभाजन नियमावली
- १.११. स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ सम्बन्धी जानकारी
- १.१२. प्रदेश निजामती सेवा ऐन, २०८० र प्रदेश निजामती सेवा नियमावली, २०८०
- १.१३. प्रत्यायोजित विधायन निर्माण गर्दा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरू

खण्ड (ख): ३५ अङ्क	५ प्रश्न x ५ अङ्क = २५ अङ्क
	१ प्रश्न x १० अङ्क = १० अङ्क

२. न्याय प्रशासन सम्बन्धी सामान्य जानकारी

- २.१. अदालतका तह र संरचना
- २.२. संवैधानिक इजलासको परिचय र अधिकार क्षेत्र
- २.३. अदालतको क्षेत्राधिकार (जिल्ला अदालत, उच्च अदालत र सर्वोच्च अदालत)
- २.४. फिरोदपत्र, प्रतिउत्तरपत्र र बयानमा खुलाउनु पर्ने कुराहरू
- २.५. हदम्याद, म्याद र तारिखको परिचय
- २.६. लिखतमा पुऱ्याउनु पर्ने रीत, दर्ता र दरपीठ
- २.७. वारिसनामा र सकारनामाको परिचय
- २.८. प्रमाणको परिचय (मौखिक प्रमाण, लिखत प्रमाण र दशी प्रमाण)
- २.९. साक्षीको बकपत्र (सोधपुछ, जिरह र पुनः सोधपुछ)
- २.१०. फैसलाको परिचय, ढाँचा र फैसलामा उल्लेख गर्नु पर्ने कुराहरू
- २.११. थुनुवा पूर्जा र कैदी पूर्जा

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, राजस्व समूह, लेखा समूह तथा स्थानीय सरकारी सेवा तर्फ आन्तरिक लेखा परीक्षण समूह र कानून समूह सहायकस्तर पाँचौ तह (अप्राविधिक) पदको खुला, अन्तरतह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- २.१२. पुनरावेदन र दोहोऱ्याई पाउने निवेदन सम्बन्धी व्यवस्था
- २.१३. अदालतका फाँटवाला एवम् इजलास सहायकको काम, कर्तव्य र अधिकार
- २.१४. इजलासको मर्यादा र अनुशासन
- २.१५. मुद्दा व्यवस्थापन (फरक मुद्दाको फरक व्यवस्थापन पद्धति)
- २.१६. इजलास व्यवस्थापन
- २.१७. अभिलेख व्यवस्थापन
- २.१८. प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्तको परिचय
- २.१९. स्वच्छ सुनुवाइको सिद्धान्तको परिचय
- २.२०. अदालतमा सूचना प्रविधिको प्रयोग
- २.२१. स्थानीय न्यायिक समितिको गठन, अधिकार क्षेत्रको प्रयोग र न्याय सम्पादनको प्रक्रिया

खण्ड (ग): ३० अङ्क	४ प्रश्न x ५ अङ्क = २० अङ्क
	१ प्रश्न x १० अङ्क = १० अङ्क

३. अपराध अनुसन्धान र अभियोजन एवम् सरकारी वकील सम्बन्धी

- ३.१. महान्यायाधिवक्ता सम्बन्धी संवैधानिक व्यवस्था (नियुक्ति, योग्यता, काम, कर्तव्य र अधिकार)
- ३.२. मुख्य न्यायाधिवक्ता सम्बन्धी व्यवस्था
- ३.३. सरकारी वकील कार्यालयको परिचय
- ३.४. विभिन्न तहका सरकारी वकीलको काम, कर्तव्य र अधिकार
- ३.५. सरकार वादी फौजदारी मुद्दाको कारवाही प्रक्रिया (जाहेरी दर्खास्त, पक्राउ पूर्जा, म्याद थप, बरामदी मुचुल्का, बयान, अनुसन्धानकर्ताको राय, अभियोगपत्र, प्रारम्भिक सुनुवाइ, दावीमा छुट, थुनछेकको आदेश र सो उपरको निवेदन)
- ३.६. रिटमा सरकारी पक्षको प्रतिनिधित्व र प्रतिरक्षा सम्बन्धी अबधारणा
- ३.७. मुलुकी देवानी संहिता र देवानी कार्यविधि संहिताका प्रमुख विशेषताहरू
- ३.८. मुलुकी अपराध संहिता, मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता र फौजदारी कसूर, सजाय निर्धारण तथा कार्यान्वयन ऐनका प्रमुख विशेषताहरू
- ३.९. अपराध पीडितको परिचय, बर्गीकरण र पीडितका अधिकारहरू
- ३.१०. कारागार तथा हिरासतमा रहेका कैदी बन्दीका अधिकारहरू
- ३.११. अनुसन्धान र अभियोजन बीचको अन्तरसम्बन्ध

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, राजस्व समूह, लेखा समूह तथा स्थानीय सरकारी सेवा तर्फ आन्तरिक लेखा परीक्षण समूह र कानून समूह सहायकस्तर पाँचौं तह (अप्राविधिक) पदको खुला, अन्तरतह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

विषय:- कम्प्युटर सीप परीक्षण (Computer Skill Test) प्रयोगात्मक परीक्षा योजना (Practical Examination scheme)

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	विषयवस्तु शिर्षक	अङ्क	समय
कम्प्युटर सीप परीक्षण (Computer Skill Test)	१०	प्रयोगात्मक (Practical)	Devnagari Typing	२.५ अङ्क	५ मिनेट
			English Typing	२.५ अङ्क	५ मिनेट
			Windows Basic	२ अङ्क	१० मिनेट
			Word Processing	२ अङ्क	
			Electronic Spreadsheet	१ अङ्क	

पाठ्यक्रमको उद्देश्य:-

आजको वैज्ञानिक युगमा दैनिक जीवनमा आइपर्ने व्यवहारिक समस्या समाधानका लागि सूचना र संचार प्रविधिसंग परिचित र न्यूनतम ज्ञान, सीप र धारणा भएको व्यक्ति हुन अपरिहार्य रहेको छ । तसर्थ देश विकासको मेरुदण्डको रूपमा रहेको प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवाका कर्मचारी छनौट गर्दा आधारभूत कम्प्युटर ज्ञान र सीप भएको व्यक्ति छनौट गर्नु उपयुक्त हुन्छ । त्यसमा पनि सहायकस्तर पाँचौं तहका पदमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई कम्प्युटर सम्बन्धी गर्नुपर्ने सामान्य समस्याहरू हल गर्ने क्षमता हुन अपरिहार्य देखिन्छ । त्यसैले प्रदेश र स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्रशासन सेवा, प्रशासन, राजस्व र लेखा, आन्तरिक लेखा परीक्षण समूह, कानून समूह, सहायकस्तर पाँचौं तहको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको द्वितीय चरणमा कम्प्युटर सीप परीक्षण प्रयोगात्मक परीक्षा समावेश गरी यो पाठ्यक्रम तयार पारिएको छ ।

Contents

1. Windows basic, Email and Internet

- Introduction to Graphical User Interface
- Use & Update of Antivirus
- Starting and Shutting down Windows
- Basic Windows elements - Desktop Taskbar. My Computer, Recycle Bin, etc.
- Concept of file folder, menu toolbar
- Searching files and folders
- Internet browsing & searching the content in the web

2. Word processing

- Creating, saving and opening documents
- Copying, Moving Deleting and Formatting Text
- Paragraph formatting (alignment indentation, spacing etc.)
- Creating lists with Bullets and Numbering
- Borders and Shading
- Security Techniques of Document
- Inserting header, footer. page number, Graphics, Pictures, Symbols
- Page setting, previewing and printing of documents
- Mail merges

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, राजस्व समूह, लेखा समूह तथा स्थानीय सरकारी सेवा तर्फ आन्तरिक लेखा परीक्षण समूह र कानून समूह सहायकस्तर पाँचौ तह (अप्राविधिक) पदको खुला, अन्तरतह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

3. Electronic Spreadsheet

- Organization of Electronic Spreadsheet applications (Cells, Rows, Columns, Worksheet, Workbook and Workspace)
- Formatting Cells (Font Borders, Pattern, Alignment, Number, Protection, Margins and text wrap)
- Formatting Rows, Column and Sheets
- Using Basic Functions (IF, SUM, MAX, MIN, AVERAGE etc.)
- Sorting and Filtering Data

अंग्रेजी वा देवनागरी Typing skill Test को लागि निर्देशन:-

१. देवनागरी Typing skill Test को लागि १५० शब्दहरूको एउटा Text दिइनेछ र देहाय अनुसार अंक प्रदान गरिनेछ:-

शुद्ध शब्द प्रति मिनेट (Correct Words/Minute)	पाउने अंक
५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	० अङ्क
५ वा सो भन्दा बढी र ७.५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	०.५० अङ्क
७.५ वा सो भन्दा बढी र १० भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	०.७५ अङ्क
१० वा सो भन्दा बढी र १२.५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.०० अङ्क
१२.५ वा सो भन्दा बढी र १५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.२५ अङ्क
१५ वा सो भन्दा बढी र १७.५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.५० अङ्क
१७.५ वा सो भन्दा बढी र २० भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.७५ अङ्क
२० वा सो भन्दा बढी र २२.५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.०० अङ्क
२२.५ वा सो भन्दा बढी र २५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.२५ अङ्क
२५ वा सो भन्दा बढी शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.५० अङ्क

२. English Typing skill Test को लागि २०० शब्दहरूको एउटा Text दिइनेछ र देहाय अनुसार अङ्क प्रदान गरिनेछ:-

शुद्ध शब्द प्रति मिनेट (Correct Words/Minute)	पाउने अंक
६ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	० अङ्क
६ वा सो भन्दा बढी र ९ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	०.५० अङ्क
९ वा सो भन्दा बढी र १२ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	०.७५ अङ्क
१२ वा सो भन्दा बढी र १५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.०० अङ्क
१५ वा सो भन्दा बढी र १८ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.२५ अङ्क
१८ वा सो भन्दा बढी र २१ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.५० अङ्क
२१ वा सो भन्दा बढी र २४ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.७५ अङ्क
२४ वा सो भन्दा बढी र २७ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.०० अङ्क
२७ वा सो भन्दा बढी र ३० भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.२५ अङ्क
३० वा सो भन्दा बढी शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.५० अङ्क

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, राजस्व समूह, लेखा समूह तथा स्थानीय सरकारी सेवा तर्फ आन्तरिक लेखा परीक्षण समूह र कानून समूह सहायकस्तर पाँचौ तह (अप्राविधिक) पदको खुला, अन्तरतह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

३. अंग्रेजी वा देवनागरी Typing दिइएको Text लाई आधार मानी टाइप गरेको Text संग भिडाई परीक्षण गरिनेछ । दिइएको अंग्रेजी वा देवनागरी Text मा उल्लेखित स्थान बमोजिम परीक्षार्थीहरूले आफ्नो Text मा Punctuation टाइप नगरेको पाइएमा त्यसको शब्दमा गणना गरिने छैन । तत्पश्चात् निम्न Formula प्रयोग गरी शुद्ध शब्द प्रति मिनेट (Correct words/minute) निकालिनेछ ।

Formula:

$$\text{शुद्ध शब्द प्रति मिनेट (Correct Words/minutes)} = \frac{\text{Total words typed} - \text{Wrong words}}{5}$$

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, हेल्थ इस्पेक्सन समूह, सहायक पाँचौं तह हेल्थ असिस्टेन्ट, मलेरिया सुपरभाइजर, खोप सुपरभाइजर, कोल्ड चेन सुपरभाइजर, क्षय/कुष्ठ रोग सुपरभाइजर, पोषण सुपरभाइजर, इन्टोमोलोजी सुपरभाइजर, पारासाइटोलोजी सुपरभाइजर, भेक्टर वर्न डिजिज कन्ट्रोल सुपरभाइजर, परिवार नियोजन सुपरभाइजर वा सो सरहका पदहरूको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

पाठ्यक्रमको रूपरेखा:— यस पाठ्यक्रम योजनालाई निम्न दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ ।

प्रथम चरण:- लिखित परीक्षा

पूर्णाङ्क:- २००

द्वितीय चरण:- अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क:- ३०

प्रथम चरण:- लिखित परीक्षा योजना (Written Examination)

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली		प्रश्न संख्या x अङ्कभार	समय
प्रथम	सामान्यज्ञान र सार्वजनिक ब्यवस्थापन (General Awareness & Public Management)	१००	४०	वस्तुगत (Objective)	बहुवैकल्पिक (MCQs)	२० प्रश्न x २ अङ्क = ४०	४५ मिनेट
	सेवा सम्बन्धी कार्य ज्ञान (Job Based-Knowledge)					३० प्रश्न x २ अङ्क = ६०	
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी कार्य ज्ञान (Job Based-Knowledge)	१००	४०	विषयगत (Subjective)	छोटो उत्तर (Short Answer) लामो उत्तर (Long Answer)	१२ प्रश्न x ५ अङ्क = ६० ४ प्रश्न x १० अङ्क = ४०	२ घण्टा १५ मिनेट

द्वितीय चरण:-

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली
अन्तर्वार्ता	३०	मौखिक अन्तर्वार्ता (Oral Interview)

द्रष्टव्य:-

- यो पाठ्यक्रम योजनालाई प्रथम चरण र द्वितीय चरण गरी दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुन सक्नेछ ।
- लिखित परीक्षामा यथासम्भव निम्नानुसार प्रश्नहरू सोधिनेछ ।

प्रथम पत्रका एकाइ	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७
प्रश्न संख्या	१०	१०	५	२	२	२	२	२	२	२	२	२	२	१	१	२	१
द्वितीय पत्रका एकाइ	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५		
प्रश्न संख्या	६ प्रश्न x ५ अङ्क = ३० अङ्क र २ प्रश्न x १० अङ्क = २० अङ्क								६ प्रश्न x ५ अङ्क = ३० अङ्क र २ प्रश्न x १० अङ्क = २० अङ्क								

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, हेल्थ इस्पेक्सन समूह, सहायक पाँचौं तह हेल्थ असिस्टेन्ट, मलेरिया सुपरभाइजर, खोप सुपरभाइजर, कोल्ड चेन सुपरभाइजर, क्षय/कुष्ठ रोग सुपरभाइजर, पोषण सुपरभाइजर, इन्टोमोलोजी सुपरभाइजर, पारासाइटोलोजी सुपरभाइजर, भेक्टर वर्न डिजिज कन्ट्रोल सुपरभाइजर, परिवार नियोजन सुपरभाइजर वा सो सरहका पदहरूको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

४. वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नहरूको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।
५. प्रथम पत्र र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टा छुट्टै हुनेछ । तर एकैदिनमा परीक्षा सञ्चालन हुनेछ ।
६. यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भएतापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको विज्ञापन हुदाँका वखत (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
७. प्रथम चरणको लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको अन्तर्वातीमा सम्मिलित गराइनेछ ।
८. बहुवैकल्पिक प्रश्नहरू हुने परीक्षामा कुनै प्रकारको मेमोरीयुक्त बिद्युतीय उपकरणहरू जस्तै: क्याल्कुलेटर मोबाइल फोन, स्मार्ट घडी लगायतका कुनै पनि वस्तुहरू प्रयोग गर्न पाइने छैन ।
९. विषयगत प्रश्नहरूको हकमा तोकिएको अंकको एउटा लामो प्रश्न वा एउटै प्रश्नका दुई वा दुईभन्दा बढी भाग (Two or more parts of a single question) वा एउटा प्रश्न अन्तर्गत दुई वा बढी टिप्पणीहरू (Short notes) सोध्न सकिनेछ । लामो प्रश्नहरू फरक फरक एकाइबाट सोधिने छ ।
१०. परीक्षामा सोधिने प्रश्नसंख्या, अङ्क र अङ्क भार यथासम्भव सम्बन्धित पत्र/विषयमा दिइए अनुसार हुनेछ ।
११. विषयगत प्रश्न हुने पत्र/विषयका प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टा-छुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरूको उत्तर सोही खण्डको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नु पर्नेछ ।
१२. यसभन्दा अगाडि लागु भएको माथी उल्लेखित सेवा समूह/उपसमूहको पाठ्यक्रम खारेज गरिएको छ ।
१३. पाठ्यक्रम लागू मिति:--

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, हेल्थ इस्पेक्सन समूह, सहायक पाँचौं तह हेल्थ असिस्टेन्ट, मलेरिया सुपरभाइजर, खोप सुपरभाइजर, कोल्ड चेन सुपरभाइजर, क्षय/कुष्ठ रोग सुपरभाइजर, पोषण सुपरभाइजर, इन्टोमोलोजी सुपरभाइजर, पारासाइटोलोजी सुपरभाइजर, भेक्टर वर्न डिजिज कन्ट्रोल सुपरभाइजर, परिवार नियोजन सुपरभाइजर वा सो सरहका पदहरूको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र (Paper I):

सामान्य ज्ञान र सार्वजनिक व्यवस्थापन तथा सेवा सम्बन्धी कार्य-ज्ञान

भाग १ (Part 1):-

सामान्य ज्ञान र सार्वजनिक व्यवस्थापन

(General Awareness & Public Management)

(२० प्रश्न × २ अङ्क = ४० अङ्क)

खण्ड (Section - A): (१० प्रश्न X २ अङ्क = २० अङ्क)

1 सामान्य ज्ञान (General Awareness)

- 1.1. नेपालको भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक स्रोत र साधनहरू
- 1.2. नेपालको ऐतिहासिक, सांस्कृतिक र सामाजिक अवस्था सम्बन्धी जानकारी
- 1.3. लुम्बिनी प्रदेशको भौगोलिक, ऐतिहासिक, सांस्कृतिक र सामाजिक अवस्था सम्बन्धी जानकारी
- 1.4. नेपालको आर्थिक अवस्था र चालु आवधिक योजना सम्बन्धी जानकारी
- 1.5. लुम्बिनी प्रदेशको आर्थिक अवस्था र चालु आवधिक योजना सम्बन्धी जानकारी
- 1.6. जैविक विविधता, दिगो विकास, वातावरण, प्रदूषण, जलवायु परिवर्तन र जनसंख्या व्यवस्थापन
- 1.7. जनस्वास्थ्य, रोग, खाद्य र पोषण सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- 1.8. नेपालको संविधान (भाग १ देखि ५ सम्म र अनुसूचीहरू)
- 1.9. संयुक्त राष्ट्रसंघ र यसका विशिष्टीकृत संस्था सम्बन्धी जानकारी
- 1.10. क्षेत्रीय संगठन (सार्क, बिमस्टेक, आसियान र युरोपियन युनियन) सम्बन्धी जानकारी
- 1.11. राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय महत्वका समसामयिक गतिविधिहरू

खण्ड (Section - B): (१० प्रश्न X २ अङ्क = २० अङ्क)

2 सार्वजनिक व्यवस्थापन (Public Management)

2.1. कार्यालय व्यवस्थापन (Office Management)

२.१.१. कार्यालय: (Office) परिचय, महत्व, कार्य र प्रकार

२.१.२. सहायक कर्मचारीका कार्य र गुणहरू

२.१.३. कार्यालय स्रोत साधन (Office Resources): परिचय र प्रकार

२.१.४. कार्यालयमा सञ्चारको महत्व, किसिम र साधन

२.१.५. कार्यालय कार्यविधि (Office Procedure) पत्र व्यवहार (Correspondence), दर्ता र चलानी (Registration & Dispatch), परिपत्र (Circular), तोक आदेश (Order), टिप्पणी लेखन र टिप्पणी तयार गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू

२.१.६. अभिलेख व्यवस्थापन (Record Management)

2.2. निजामती सेवा ऐन र नियमावलीमा भएका देहायका व्यवस्थाहरू

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, हेल्थ इस्पेक्सन समूह, सहायक पाँचौं तह हेल्थ असिस्टेन्ट, मलेरिया सुपरभाइजर, खोप सुपरभाइजर, कोल्ड चेन सुपरभाइजर, क्षय/कुष्ठ रोग सुपरभाइजर, पोषण सुपरभाइजर, इन्टोमोलोजी सुपरभाइजर, पारासाइटोलोजी सुपरभाइजर, भेक्टर वर्न डिजिज कन्ट्रोल सुपरभाइजर, परिवार नियोजन सुपरभाइजर वा सो सरहका पदहरूको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- २.२.१. निजामती सेवा, प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवाको गठन, संगठन संरचना, पदपूर्ति गर्ने तरिका र प्रक्रियाहरू
- २.२.२. कर्मचारीको नियुक्ति, सरुवा, बढुवा, बिदा, विभागीय सजाय र अवकाश
- २.२.३. कर्मचारीले पालन गर्नुपर्ने आचरण र कर्तव्यहरू
- 2.3. सरकारी बजेट, लेखा र लेखापरीक्षण प्रणाली सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- 2.4. सार्वजनिक सेवा प्रवाहको अर्थ, सेवा प्रवाह गर्ने निकाय, तरिका र माध्यमहरू
- 2.5. मानव अधिकार, सुशासन र सूचनाको हक सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- 2.6. सार्वजनिक बडापत्र (Public/Citizen Charter) महत्व र आवश्यकता
- 2.7. व्यवस्थापनको अवधारणा तथा सार्वजनिक व्यवस्थापनमा निर्देशन, नियन्त्रण, समन्वय, निर्णय प्रक्रिया, उत्प्रेरणा र नेतृत्व सम्बन्धी जानकारी
- 2.8. मानवीय मूल्य मान्यता (Human Values), नागरिक कर्तव्य र दायित्व तथा अनुशासन
- 2.9. Basics of Computer Science (MS Word, Excel, Power Point)
- 2.10. सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४
- 2.11. वातावरण संरक्षण ऐन, २०७७ र वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ (लुम्बिनी प्रदेश)
- 2.12. प्रदेश सार्वजनिक खरिद सम्बन्धी नियमावली, २०७६
- 2.13. लुम्बिनी प्रदेश कार्य विभाजन नियमावली
- 2.14. भ्रष्टाचार निवारण सम्बन्धी सामान्य जानकारी

भाग २ (Part):-II

सेवा सम्बन्धी कार्य ज्ञान

(Job Based-Knowledge)

(३० प्रश्न x २ अङ्क = ६० अङ्क)

3 Introduction, National Policy, Planning Strategies and Implementation status of Public Health Programme in Nepal

- 3.1. Family Planning, Safe Motherhood,
- 3.2. Control of Diarrheal Diseases (CDD), Acute Respiratory Diseases (ARI), Nutrition, National Programme on Immunization & Integrated Management of Neonatal and Childhood Illness (IMNCI)
- 3.3. Malaria, Kala-azar, Japanese Encephalitis, Filaria
- 3.4. Human Immune Deficiency Virus (HIV)/Acquired Immune Deficiency Syndrome (AIDS) and Sexually Transmitted Diseases (STD)Control
- 3.5. Tuberculosis and Leprosy Control.
- 3.6. Health Education, Information and communication

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, हेल्थ इस्पेक्सन समूह, सहायक पाँचौं तह हेल्थ असिस्टेन्ट, मलेरिया सुपरभाइजर, खोप सुपरभाइजर, कोल्ड चेन सुपरभाइजर, क्षय/कुष्ठ रोग सुपरभाइजर, पोषण सुपरभाइजर, इन्टोमोलोजी सुपरभाइजर, पारासाइटोलोजी सुपरभाइजर, भेक्टर वर्न डिजिज कन्ट्रोल सुपरभाइजर, परिवार नियोजन सुपरभाइजर वा सो सरहका पदहरूको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

4 **Planning and Management**

- 4.1. Community Health Diagnosis & Health Profile
- 4.2. Micro Planning of Health Programme
- 4.3. Supervision, Monitoring and Evaluation of Health Programmes
- 4.4. Health Management Information System (HMIS) and District Health Information System (DHIS)
- 4.5. Planning and Management of Camps
- 4.6. Cold Chain Management
- 4.7. Health Training Management in different settings
- 4.8. Logistic Management

5 **Organizational Structure and Functions**

- 5.1. Ministry of Health and Population (MoHP), Department of Health Service (DoHS)
- 5.2. Provincial Organizational Structures of health services
- 5.3. District Health Office (DHO)
- 5.4. Primary Health Care Center (PHCC) and Health Post (HP)
- 5.5. Health care organizations under local Governments

6 **Community Mobilization & Local Governance**

- 6.1. Female Community Health volunteers (FCHV) and Mother's Groups
- 6.2. Primary Health Care Outreach Clinic
- 6.3. Mobilization of Local Health Leaders and Committees
- 6.4. Provincial and local level Management of Health Services

7 **Epidemiology and Disease Control**

- 7.1. Definition, Scope, Causes of Disease and Infection
- 7.2. Types and Management of Disasters
- 7.3. Management of Epidemics
- 7.4. Causes, Signs, Symptoms, Management, Prevention and Control of Gastroenteritis, Dysentery, Cholera, Typhoid Fever, Giardiasis, Malaria, Filariasis, Encephalitis, Kala-azar, Parasitic Infestation, Scabies, Chicken Pox, Influenza, Mumps, Rabies, Hepatitis, Ring Worm, Leprosy, Tuberculosis, Helmenthiasis, Pertusis, Measles, Diphtheria
- 7.5. Non- Communicable disease and mental health
- 7.6. Health sector response to covid 19 and Dengue
- 7.7. EWARS and surveillance system
- 7.8. Water quality surveillance

8 **Environmental Sanitation**

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, हेल्थ इस्पेक्सन समूह, सहायक पाँचौं तह हेल्थ असिस्टेन्ट, मलेरिया सुपरभाइजर, खोप सुपरभाइजर, कोल्ड चेन सुपरभाइजर, क्षय/कुष्ठ रोग सुपरभाइजर, पोषण सुपरभाइजर, इन्टोमोलोजी सुपरभाइजर, पारासाइटोलोजी सुपरभाइजर, भेक्टर वर्न डिजिज कन्ट्रोल सुपरभाइजर, परिवार नियोजन सुपरभाइजर वा सो सरहका पदहरूको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- 8.1. Water Purification, Waste Management, Food Hygiene, Sanitation of public places, Health Hazards, Sanitary Latrines, Basic Measures in Controlling Rodents, Medical Importance and Measures of Controlling Common Vectors and Insects

9 Child Health Problems and Interventions

- 9.1. Common Neo-natal Problems
- 9.2. Common Child Health Problems like CDD, ARI, Malaria and Malnutrition.
- 9.3. Nutritional Interventions, Immunizations Services

10 General Medicine

- 10.1. General History Taking, Simple Physical Examination, Systemic Examination.
- 10.2. Various Methods of Diagnosis, Complication and Management of Diseases in Respiratory, Digestive, Cardiovascular, Urinary, Endocrine, Musculoskeletal system, Hematology and Central Nervous System with its terminology, Etiology and clinical features

11 First Aid and Emergency Management

- 11.1. Shock, Poisoning, Injuries, Haemorrhage, External bleeding, Thermal and Chemical Burns, Fracture and Dislocation, Frost Bite, Insect bite, Animal bite, Snake bite and Drowning, Abscess and Cellulites

12 Skin Diseases

- 12.1. Impetigo, Boils, Contagious diseases, Tinea Infection, Herpes Zoster, Scabies, Eczema, Allergic Conditions and Acute drug reaction

13 Surgery and Related Management

- 13.1. Haemorrhage, Management of inflammation, Septicemia, Toxemia, Sinus, fistula, Gangrene, Wound, Tetanus, Acute Pain Abdomen, , Hernia, Anal Fissure, Piles, Acute Retention of Urine, Causes of Frequent Urination and Nocturia, Management of Rupture of Urethra, Haematuria, Phymosis, Paraphymosis, Hydrocele, Head Injury, Clinical features and management of Osteomyelitis, Local Anesthesia, Sterilization of Surgical Instruments

14 Eye, Ear, Nose and Throat Diseases

- 14.1. General Examination procedures of Eye, Ear, Nose and Throat
- 14.2. Sign and Symptoms and General Managements of Eye Lid complications, Red Eyes, Trachoma, Corneal ulcer, Night Blindness, Cataract, Pterygium, Iridocyclitis, Glaucoma and foreign body in the eyes
- 14.3. Removal of Wax and Foreign Bodies, Sign and Symptoms and Managements of Otitis Media, Otitis Externa and referral conditions of hearing problems
- 14.4. Deviated nasal Septum, Nasal polyps, Epistaxis and Sinusitis

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, हेल्थ इस्पेक्सन समूह, सहायक पाँचौं तह हेल्थ असिस्टेन्ट, मलेरिया सुपरभाइजर, खोप सुपरभाइजर, कोल्ड चेन सुपरभाइजर, क्षय/कुष्ठ रोग सुपरभाइजर, पोषण सुपरभाइजर, इन्टोमोलोजी सुपरभाइजर, पारासाइटोलोजी सुपरभाइजर, भेक्टर वर्न डिजिज कन्ट्रोल सुपरभाइजर, परिवार नियोजन सुपरभाइजर वा सो सरहका पदहरूको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

14.5. Clinical Features, Complications and management of Acute Tonsillitis, Pharyngitis and Laryngitis

15 Oral Health and Mental Health

15.1. Dental plaques and calculus, Dental Carries, Periodontitis, Peridonal pockets and Abscess, Importance and Maintenance of Oral Hygiene

15.2. Psychosis, Neurosis and Mental Retardation

16 Reproductive Health Problems and Interventions

16.1. Male and Female reproductive System, mechanism of Menstruation, Conception, Evolution, Vaginal Discharge, Management of Per Vaginal Bleeding, Post-Menopausal Bleeding, Uterine Prolapse, Pelvic Inflammatory Diseases; causes, Sign, Symptoms and Complication of Ectopic pregnancy, Management of Engorgement of Mastitis. and Breast Abscess

16.2. Management of Normal Labor and Early Diagnosis and referral of Complicated Pregnancy, Labor, Puerperium

16.3. Safe Abortions, Permanent and Temporary Contraceptives

16.4. Adolescent sexual and reproduction health rights

17 Acts and Regulations

17.1. Health Service Act, 2053 and Health Service Regulation, 2054

17.2. Province Health Institution Establishment, Operation, Renewal and Upgradation Act, 2075

17.3. Public Health Service Act, 2075 and Public Health Service Regulation, 2077

17.4. Health Professional Council Acts and Regulations

Details of abbreviation used in this curriculum:

ARI Acute Respiratory Infection

AIDS Acquired Immune Deficiency Syndrome

CDR Crude Death Rate

CDD Control of Diarrheal Disease

DHO District Health Office

DPHO District Public Health Office

DoHS Department of Health Service

EPI Expanded Programme on Immunization

EWARS Early Warning and Reporting system

HIV Human Immune deficiency Virus

IMR Infant Mortality Rate

IEC Information, Education and Communication

HP Health Post

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, हेल्थ इस्पेक्सन समूह, सहायक पाँचौं तह हेल्थ असिस्टेन्ट, मलेरिया सुपरभाइजर, खोप सुपरभाइजर, कोल्ड चेन सुपरभाइजर, क्षय/कुष्ठ रोग सुपरभाइजर, पोषण सुपरभाइजर, इन्टोमोलोजी सुपरभाइजर, पारासाइटोलोजी सुपरभाइजर, भेक्टर वर्न डिजिज कन्ट्रोल सुपरभाइजर, परिवार नियोजन सुपरभाइजर वा सो सरहका पदहरूको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

SHP Sub Health Post

HMIS Health management Information System

FP Family Planning

FCHV Female Community Health Volunteers

TBA Trained Birth Attendants

MoHP Ministry of Health and Population

प्रदेश लोक सेवा आयोग, लुम्बिनी

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, हेल्थ इस्पेक्सन समूह, सहायक पाँचौं तह हेल्थ असिस्टेन्ट, मलेरिया सुपरभाइजर, खोप सुपरभाइजर, कोल्ड चेन सुपरभाइजर, क्षय/कुष्ठ रोग सुपरभाइजर, पोषण सुपरभाइजर, इन्टोमोलोजी सुपरभाइजर, पारासाइटोलोजी सुपरभाइजर, भेक्टर वर्न डिजिज कन्ट्रोल सुपरभाइजर, परिवार नियोजन सुपरभाइजर वा सो सरहका पदहरूको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

द्वितीय पत्र (Paper II):-

सेवा सम्बन्धित कार्य ज्ञान (Job Based-Knowledge)

खण्ड (Section) (A):- ५० अङ्क

1. Introduction, National Policy, Planning Strategies and Implementation status of Public Health Programme in Nepal

- 1.1. Family Planning, Safe Motherhood,
- 1.2. Control of Diarrheal Diseases (CDD), Acute Respiratory Diseases (ARI), Nutrition, National Programme on Immunization & Integrated Management of Neonatal and Childhood Illness (IMNCI)
- 1.3. Malaria, Kala-azar, Japanese Encephalitis, Filariasis
- 1.4. Human Immune Deficiency Virus (HIV)/Acquired Immune Deficiency Syndrome (AIDS) and Sexually Transmitted Diseases (STD) Control
- 1.5. Tuberculosis and Leprosy Control.
- 1.6. Health Education, Information and communication

2. Planning and Management

- 2.1. Community Health Diagnosis & Health Profile
- 2.2. Micro Planning of Health Programme
- 2.3. Supervision, Monitoring and Evaluation of Health Programmes
- 2.4. Health Management Information System (HMIS) and District Health Management Information System (DHMIS)
- 2.5. Planning and Management of Camps
- 2.6. Cold Chain Management
- 2.7. Health Training Management in different settings
- 2.8. Logistic Management

3. Organizational Structure and Functions

- 3.1. Ministry of Health and Population (MoHP), Department of Health Service (DoHS)
- 3.2. Provincial Organizational Structures of health services
- 3.3. District Health Office (DHO)
- 3.4. Primary Health Care Center (PHCC) and Health Post (HP)
- 3.5. Health care organizations under local Governments

4. Community Mobilization & Local Governance

- 4.1. Female Community Health volunteers (FCHV) and Mother's Groups
- 4.2. Primary Health Care Outreach Clinic
- 4.3. Mobilization of Local Health Leaders and Committees
- 4.4. Provincial and local level Management of Health Services

5. Epidemiology and Disease Control

- 5.1. Definition, Scope, Causes of Disease and Infection
- 5.2. Types and Management of Disasters
- 5.3. Management of Epidemics

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, हेल्थ इस्पेक्सन समूह, सहायक पाँचौं तह हेल्थ असिस्टेन्ट, मलेरिया सुपरभाइजर, खोप सुपरभाइजर, कोल्ड चेन सुपरभाइजर, क्षय/कुष्ठ रोग सुपरभाइजर, पोषण सुपरभाइजर, इन्टोमोलोजी सुपरभाइजर, पारासाइटोलोजी सुपरभाइजर, भेक्टर वर्न डिजिज कन्ट्रोल सुपरभाइजर, परिवार नियोजन सुपरभाइजर वा सो सरहका पदहरूको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- 5.4. Causes, Signs, Symptoms, Management, Prevention and Control of Gastroenteritis, Dysentery, Cholera, Typhoid Fever, Giardiasis, Malaria, Filariasis, Encephalitis, Kala-azar, Parasitic Infestation, Scabies, Chicken Pox, Influenza, Mumps, Rabies, Hepatitis, Ring Worm, Leprosy, Tuberculosis, Helmenthiasis, Pertusis, Measles, Diphtheria
- 5.5. Non- Communicable disease and mental health
- 5.6. Health sector response to covid 19
- 5.7. EWARS and surveillance system and DEngue
- 5.8. Water quality surveillance

6. Environmental Sanitation

- 6.1. Water Purification, Waste Management, Food Hygiene, Sanitation of public places, Health Hazards, Sanitary Latrines, Basic Measures in Controlling Rodents, Medical Importance and Measures of Controlling Common Vectors and Insects

7. Child Health Problems and Interventions

- 7.1. Common Neo-natal Problems
- 7.2. Common Child Health Problems like CDD, ARI, Malaria and Malnutrition.
- 7.3. Nutritional Interventions, Immunizations Services

8. खण्ड (Section) (B):- ५० अङ्क

9. General Medicine

- 9.1. General History Taking, Simple Physical Examination, Systemic Examination.
- 9.2. Various Methods of Diagnosis, Complication and Management of Diseases in Respiratory, Digestive, Cardiovascular, Urinary, Endocrine, Musculoskeletal system, Hematology and Central Nervous System with its terminology, Etiology and clinical features

10. First Aid and Emergency Management

- 10.1. Shock, Poisoning, Injuries, Haemorrhage, External bleeding, Thermal and Chemical Burns, Fracture and Dislocation, Frost Bite, Insect bite, Animal bite, Snake bite and Drowning, Abscess and Cellulites

11. Skin Diseases

- 11.1. Impetigo, Boils, Contagious diseases, Tinea Infection, Herpes Zoster, Scabies, Eczema, Allergic Conditions and Acute drug reaction

12. Surgery and Related Management

- 12.1. Haemorrhage, Management of inflammation, Septicemia, Toxemia, Sinus, fistula, Gangrene, Wound, Tetanus, Acute Pain Abdomen, , Hernia, Anal Fissure, Piles, Acute Retention of Urine, Causes of Frequent Urination and Nocturia, Management of Rupture of Urethra, Haematuria, Phymosis, Paraphymosis, Hydrocele, Head Injury, Clinical features and management of Osteomyelitis, Local Anesthesia, Sterilization of Surgical Instruments

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, हेल्थ इस्पेक्सन समूह, सहायक पाँचौं तह हेल्थ असिस्टेन्ट, मलेरिया सुपरभाइजर, खोप सुपरभाइजर, कोल्ड चेन सुपरभाइजर, क्षय/कुष्ठ रोग सुपरभाइजर, पोषण सुपरभाइजर, इन्टोमोलोजी सुपरभाइजर, पारासाइटोलोजी सुपरभाइजर, भेक्टर वर्न डिजिज कन्ट्रोल सुपरभाइजर, परिवार नियोजन सुपरभाइजर वा सो सरहका पदहरूको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

13. Eye, Ear, Nose and Throat Diseases

- 13.1. General Examination procedures of Eye, Ear, Nose and Throat
- 13.2. Sign and Symptoms and General Managements of Eye Lid complications, Red Eyes, Trachoma, Corneal ulcer, Night Blindness, Cataract, Pterygium, Iridocyclitis, Glaucoma and foreign body in the eyes
- 13.3. Removal of Wax and Foreign Bodies, Sign and Symptoms and Managements of Otitis Media, Otitis Externa and referral conditions of hearing problems
- 13.4. Deviated nasal Septum, Nasal polyps, Epistaxis and Sinusitis
- 13.5. Clinical Features, Complications and management of Acute Tonsillitis, Pharyngitis and Laryngitis

14. Oral Health

- 14.1. Dental plaques and calculus, Dental Carries, Periodontitis, Peridonal pockets and Abscess, Importance and Maintenance of Oral Hygiene
- 14.2. Psychosis, Neurosis and Mental Retardation

15. Reproductive Health Problems and Interventions

- 15.1. Male and Female reproductive System, mechanism of Menstruation, Conception, Evolution, Vaginal Discharge, Management of Per Vaginal Bleeding, Post-Menopausal Bleeding, Uterine Prolapse, Pelvic Inflammatory Diseases; causes, Sign, Symptoms and Complication of Ectopic pregnancy, Management of Engorgement of Mastitis. and Breast Abscess
- 15.2. Management of Normal Labor and Early Diagnosis and referral of Complicated Pregnancy, Labor, Puerperium
- 15.3. Safe Abortions, Permanent and Temporary Contraceptives
- 15.4. Adolescent sexual and reproduction health rights

16. Acts and Regulations

- 16.1. Health Service Act, 2053 and Health Service Regulation, 2054
- 16.2. Province Health Institution Establishment, Operation, Renewal and Upgradation Act, 2075
- 16.3. Public Health Service Act, 2075 and Public Health Service Regulation, 2077
- 16.4. Health Professional Council Acts and Regulations

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गतको स्वास्थ्य सेवा, रेडियोग्राफी समूह, रेडियोग्राफी उपसमूह, पाँचौं तह, रेडियोग्राफर पदको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

पाठ्यक्रमको रूपरेखा:— यस पाठ्यक्रम योजनालाई निम्न दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ ।

प्रथम चरण:- लिखित परीक्षा

पूर्णाङ्क:- २००

द्वितीय चरण:- अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क:- ३०

प्रथम चरण:- लिखित परीक्षा योजना (Written Examination)

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली		प्रश्न संख्या × अङ्कभार	समय
प्रथम	सामान्यज्ञान र सार्वजनिक व्यवस्थापन (General Awareness & Public Management)	१००	४०	वस्तुगत (Objective)	बहुवैकल्पिक (MCQs)	२० प्रश्न × २ अङ्क = ४०	४५ मिनेट
	सेवा सम्बन्धी कार्य ज्ञान (Job Based-Knowledge)					३० प्रश्न × २ अङ्क = ६०	
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी कार्य ज्ञान (Job Based-Knowledge)	१००	४०	विषयगत (Subjective)	छोटो उत्तर (Short Answer) लामो उत्तर (Long Answer)	१२ प्रश्न × ५ अङ्क = ६० ४ प्रश्न × १० अङ्क = ४०	२ घण्टा १५ मिनेट

द्वितीय चरण:-

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली
अन्तर्वार्ता	३०	मौखिक अन्तर्वार्ता (Oral Interview)

द्रष्टव्य:-

- यो पाठ्यक्रम योजनालाई प्रथम चरण र द्वितीय चरण गरी दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुन सक्नेछ ।
- लिखित परीक्षामा यथासम्भव निम्नानुसार प्रश्नहरू सोधिनेछ ।

प्रथम पत्र	खण्ड क			खण्ड ख					
	१	२	३	४	५	६	७	८	९
एकाइ	१	२	३	४	५	६	७	८	९
प्रश्न संख्या	१०	१०	६	६	३	५	६	२	२
द्वितीय पत्र	खण्ड क			खण्ड ख					
	१	२	३	४	५	६	७		
एकाइ	१	२	३	४	५	६	७		
प्रश्न संख्या	६ प्रश्न × ५ अङ्क = ३० अङ्क र २ प्रश्न × १० अङ्क = २० अङ्क			६ प्रश्न × ५ अङ्क = ३० अङ्क र २ प्रश्न × १० अङ्क = २० अङ्क					

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गतको स्वास्थ्य सेवा, रेडियोग्राफी समूह, रेडियोग्राफी उपसमूह, पाँचौं तह, रेडियोग्राफर पदको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

४. वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नहरूको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।
५. प्रथम पत्र र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टा छुट्टै हुनेछ । तर एकैदिनमा परीक्षा सञ्चालन हुनेछ ।
६. यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भएतापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको विज्ञापन हुदाँका वखत (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
७. प्रथम चरणको लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको अन्तर्वार्तामा सम्मिलित गराइनेछ ।
८. बहुवैकल्पिक प्रश्नहरू हुने परीक्षामा कुनै प्रकारको मेमोरीयुक्त विद्युतीय उपकरणहरू जस्तै: क्याल्कुलेटर मोबाइल फोन, स्मार्ट घडी लगायतका कुनै पनि वस्तुहरू प्रयोग गर्न पाइने छैन ।
९. विषयगत प्रश्नहरूको हकमा तोकिएको अंकको एउटा लामो प्रश्न वा एउटै प्रश्नका दुई वा दुईभन्दा बढी भाग (Two or more parts of a single question) वा एउटा प्रश्न अन्तर्गत दुई वा बढी टिप्पणीहरू (Short notes) सोध्न सकिनेछ ।
१०. परीक्षामा सोधिने प्रश्नसंख्या, अङ्क र अङ्क भार यथासम्भव सम्बन्धित पत्र/विषयमा दिइए अनुसार हुनेछ ।
११. विषयगत प्रश्न हुने पत्र/विषयका प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टा-छुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरूको उत्तर सोही खण्डको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नु पर्नेछ ।
१२. यसभन्दा अगाडि लागू भएको माथी उल्लेखित सेवा समूह/उपसमूहको पाठ्यक्रम खारेज गरिएको छ ।
१३. पाठ्यक्रम लागू मिति:--

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गतको स्वास्थ्य सेवा, रेडियोग्राफी समूह, रेडियोग्राफी उपसमूह, पाँचौं तह, रेडियोग्राफर पदको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र (Paper I):

सामान्य ज्ञान र सार्वजनिक व्यवस्थापन तथा सेवा सम्बन्धी कार्य-ज्ञान

खण्ड क (Section A)

सामान्य ज्ञान र सार्वजनिक व्यवस्थापन

(General Awareness & Public Management)

(२० प्रश्न × २ अङ्क = ४० अङ्क)

१ सामान्य ज्ञान (General Awareness)

- १.१. नेपालको भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक स्रोत र साधनहरू
- १.२. नेपालको ऐतिहासिक, सांस्कृतिक र सामाजिक अवस्था सम्बन्धी जानकारी
- १.३. लुम्बिनी प्रदेशको भौगोलिक, ऐतिहासिक, सांस्कृतिक र सामाजिक अवस्था सम्बन्धी जानकारी
- १.४. नेपालको आर्थिक अवस्था र चालु आवधिक योजना सम्बन्धी जानकारी
- १.५. लुम्बिनी प्रदेशको आर्थिक अवस्था र चालु आवधिक योजना सम्बन्धी जानकारी
- १.६. जैविक विविधता, दिगो विकास, वातावरण, प्रदुषण, जलवायु परिवर्तन र जनसंख्या व्यवस्थापन
- १.७. मानव जीवनमा प्रत्यक्ष प्रभाव पार्ने विज्ञान र प्रविधिका महत्वपूर्ण उपलब्धिहरू
- १.८. जनस्वास्थ्य, रोग, खाद्य र पोषण सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- १.९. नेपालको संविधान (भाग १ देखि ५ सम्म र अनुसूचीहरू)
- १.१०. संयुक्त राष्ट्रसंघ र यसका विशिष्टीकृत संस्था सम्बन्धी जानकारी
- १.११. क्षेत्रीय संगठन (सार्क, बिमस्टेक, आसियान र युरोपियन संघ) सम्बन्धी जानकारी
- १.१२. राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय महत्वका समसामयिक गतिविधिहरू

२ सार्वजनिक व्यवस्थापन (Public Management)

- २.१. कार्यालय व्यवस्थापन (Office Management)
 - २.१.१. कार्यालय: (Office) परिचय, महत्व, कार्य र प्रकार
 - २.१.२. सहायक कर्मचारीका कार्य र गुणहरू
 - २.१.३. कार्यालय स्रोत साधन (Office Resources): परिचय र प्रकार
 - २.१.४. कार्यालयमा सञ्चारको महत्व, किसिम र साधन
 - २.१.५. कार्यालय कार्यविधि (Office Procedure) पत्र व्यवहार (Correspondence), दर्ता र चलानी (Registration & Dispatch), परिपत्र (Circular), तोक आदेश (Order), टिप्पणी लेखन र टिप्पणी तयार गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू
 - २.१.६. अभिलेख व्यवस्थापन (Record Management)
- २.२. निजामती सेवा ऐन र नियमावलीमा भएका देहायका व्यवस्थाहरू
 - २.२.१. निजामती सेवा, प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवाको गठन, संगठन संरचना, पदपूर्ति गर्ने तरिका र प्रक्रियाहरू
 - २.२.२. कर्मचारीको नियुक्ति, सरुवा, बढुवा, बिदा, विभागीय सजाय र अवकाश
 - २.२.३. कर्मचारीले पालन गर्नुपर्ने आचरण र कर्तव्यहरू
- २.३. सरकारी बजेट, लेखा र लेखापरीक्षण प्रणाली सम्बन्धी सामान्य जानकारी

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गतको स्वास्थ्य सेवा, रेडियोग्राफी समूह, रेडियोग्राफी उपसमूह, पाँचौं तह, रेडियोग्राफर पदको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- २.४. सार्वजनिक सेवा प्रवाहको अर्थ, सेवा प्रवाह गर्ने निकाय, तरिका र माध्यमहरू
- २.५. मानव अधिकार, सुशासन र सूचनाको हक सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- २.६. सार्वजनिक बडापत्र (Public Charter) महत्व र आवश्यकता
- २.७. व्यवस्थापनको अवधारणा तथा सार्वजनिक व्यवस्थापनमा निर्देशन, नियन्त्रण, समन्वय, निर्णय प्रक्रिया, उत्प्रेरणा र नेतृत्व सम्बन्धी जानकारी
- २.८. मानवीय मूल्य मान्यता (Human Values), नागरिक कर्तव्य र दायित्व तथा अनुशासन
- २.९. Basics of Computer Science (MS Word, Excel, Power Point)
- २.१०. सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४
- २.११. वातावरण संरक्षण ऐन, २०७७ र वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ (लुम्बिनी प्रदेश)
- २.१२. सार्वजनिक खरिद सम्बन्धी नियमावली, २०७६

खण्ड ख (Section B)

सेवा सम्बन्धी कार्य ज्ञान

(Job Based-Knowledge)

(३० प्रश्न X २ अङ्क = ६० अङ्क)

3. Anatomy and Physiology: -

- 3.1. General introduction
 - 3.1.1. Cell & Reproduction of the individual
- 3.2. Tissues
 - 3.2.1. Epithelial, Connective, Skeletal, Muscular & Nervous tissues
- 3.3. General pathology
 - 3.3.1. Bacteria, Viruses & Tumors
- 3.4. Surface and regional anatomy
 - 3.4.1. Anatomical position, head, neck, thorax, abdomen, pelvic cavity
- 3.5. Skeleton
 - 3.5.1. Structure and function of bone
 - 3.5.2. Development and growth of bones
 - 3.5.3. Healing of fractures
- 3.6. Skull
 - 3.6.1. Skull viewed from above, Skull viewed from the front, Skull viewed from the side, Skull viewed from the below
 - 3.6.2. Interior of the skullcap, interior of the base of the skull
 - 3.6.3. Nasal cavity, accessory nasal sinuses
 - 3.6.4. Individual bones of the skull
- 3.7. Vertebral column, ribs and sternum
 - 3.7.1. Vertebral column, ribs and sternum
- 3.8. Bones of the upper limb
 - 3.8.1. Clavicle, scapula, humerus, radius, ulna
 - 3.8.2. Carpal bones, metacarpal bones, phalanges
 - 3.8.3. Arteries and nerves related to the bones of upper limb
 - 3.8.4. Ossification of the bones of the upper limb

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गतको स्वास्थ्य सेवा, रेडियोग्राफी समूह, रेडियोग्राफी उपसमूह, पाँचौ तह, रेडियोग्राफर पदको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- 3.9. Bones of the lower limb
 - 3.9.1. Hipbone, pelvis, femur, patella, tibia, fibula
 - 3.9.2. Tarsal bones, metatarsal bones, phalanges
 - 3.9.3. Arches of the foot
 - 3.9.4. Arteries and nerves related to the bone of the lower limb
 - 3.9.5. Ossification of the bones of the lower limb
- 3.10. Joints of the bones
 - 3.10.1. Types of joints
 - 3.10.2. Muscles and joints of the head
 - 3.10.3. Joints and muscles of the neck and trunk
 - 3.10.4. Joints and muscles of the upper limb
 - 3.10.5. Joint and muscles of the lower limb
- 3.11. Circulatory system
 - 3.11.1. Blood and blood vessels
 - 3.11.2. Heart, pulmonary circulation, systemic circulation
 - 3.11.3. Veins
- 3.12. Lymphatic system
 - 3.12.1. Lymph, lymphatic vessels, lymph nodes, lymphatic drainage of the body
 - 3.12.2. Lymphatic tissue
 - 3.12.3. Spleen
- 3.13. Respiratory system
 - 3.13.1. Nose, pharynx, larynx, trachea, bronchi, lungs
 - 3.13.2. Physiology of respiration
- 3.14. Digestive system
 - 3.14.1. Mouth, salivary glands, pharynx, esophagus, stomach, small intestine, large intestine, pancreas, liver, billiary tract apparatus
 - 3.14.2. Function of the alimentary system
- 3.15. Urinary system
 - 3.15.1. Kidneys, urethras, urinary bladder, urethra
 - 3.15.2. Functions of kidneys
 - 3.15.3. Control of micturition
- 3.16. Nervous system
 - 3.16.1. Nervous tissue
 - 3.16.2. Central nervous system, brain, spinal cord
 - 3.16.3. Peripheral nervous system
 - 3.16.4. Autonomic nervous system
- 3.17. Endocrine system
 - 3.17.1. Pituitary gland, thyroid gland, parathyroid gland
 - 3.17.2. Adrenal glands
- 3.18. Reproductive system
 - 3.18.1. Male reproductive system
 - 3.18.2. Female reproductive system
- 3.19. Skin and the organs of special senses
 - 3.19.1. Skin, Eye, Ear, Nose, Tongue

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गतको स्वास्थ्य सेवा, रेडियोग्राफी समूह, रेडियोग्राफी उपसमूह, पाँचौं तह, रेडियोग्राफर पदको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

4. Radiographic Technique

4.1. General radiography

- 4.1.1. Routine Radiography Technique for upper limb: Fingers, thumb, hand, wrist forearm, elbow, humerus, shoulder, scapula, clavicle
 - 4.1.2. Routine Radiography Technique for the lower limb: Toes, foot, calcaneum, ankle, tibia, fibula, knee, femur, hip joint, neck of femur, pelvis
 - 4.1.3. Routine Radiographic technique for thoracic cage and its contents (Chest, heart, ribs and sternum)
 - 4.1.4. Routine technique for the abdomen: Routine technique of plain & erect abdomen x-ray
 - 4.1.5. Routine technique for the spine (Cervical, thoracic, lumbar, sacrum and coccyx, sacroiliac joint)
 - 4.1.6. Routine technique for the skull
 - 4.1.6.1. The radiograph anatomical landmarks of the skull
 - 4.1.6.2. The process of routine examination of the bones of skull (cranium, facial bone and mandible)
 - 4.1.7. To locate the following by x-rays (foreign body in the hand, head of humerus & axial Shoulder, acromio-calvicular joints, sterno-calvicular joints, foreign body in the foot, lateral foot weight bearing, skyline view of patella, tibial Tuberosity)
 - 4.1.8. Supplementary views of the chest and abdomen (Apical views, lordotic view & decubitus, oblique views for heart size & lateral with barium swallow, thoracic inlet, diaphragm excursion, inhaled or swallowed foreign body, imperforated anus); The purposes of these views
 - 4.1.9. Supplementary views for the spine and pelvis (soft tissue) (Neck, odontoid peg (open-mouth), vertebral foramina of cervical spine, upper thoracic spine oblique lumbar spine, lumbosacral junction, oblique sacro-illac joints, illum, acetabulum, pelvimetry, skeletal survey)
 - 4.1.10. Supplementary views for the skull (towne's view, submento vertical, sella turcica, temper-mandibular joint, nasal bones, paranasal sinuses, mastoids, orbits, optic foramina, foreign body in the eye, dental radiography)
 - 4.1.11. Tomography
 - 4.1.11.1. Basic principle of tomogram
 - 4.1.11.2. Practical application of Tomography for the chest, kidney, gall bladder and skeletal system
 - 4.1.12. Registration process
 - 4.1.12.1. The steps of registration of patients
 - 4.1.12.2. The importance of a monthly and annual record, filling system and preparing the Performa invoices
 - 4.1.12.3. Filling of radiographs and reports (x-ray No, hospital number, patient's name, cross reference bill, with patient's name)
- ##### 4.2. Radiographic examination with contrast media
- 4.2.1. Special examination with contrast media
 - 4.2.2. Contrast media
 - 4.2.2.1. Definition and types of the contrast media
 - 4.2.2.2. Methods of introducing the contrast media
 - 4.2.2.3. Reactions of contrast media
 - 4.2.2.4. Name of the emergency equipments and drugs needed to cope with reactions

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गतको स्वास्थ्य सेवा, रेडियोग्राफी समूह, रेडियोग्राफी उपसमूह, पाँचौ तह, रेडियोग्राफर पदको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

4.2.3. Radiographic investigation of Gastro-intestinal tract using contrast media

- 4.2.3.1. Barium swallow
- 4.2.3.2. Barium meal
- 4.2.3.3. Barium follows through
- 4.2.3.4. Examination of GI tract
- 4.2.3.5. Ba-enema
- 4.2.3.6. Small bowel enema
- 4.2.3.7. Loopogram
- 4.2.3.8. State the role of a radiographer during fluoroscopy

4.2.4. Investigation of urinary tract and hysterosalpingogram

- 4.2.4.1. Intravenous Urogram (IVU)
- 4.2.4.2. Cystogram
- 4.2.4.3. Micturating cystogram
- 4.2.4.4. Urethrogram
- 4.2.4.5. Retrograde pyelogram
- 4.2.4.6. Hysterosalpingogram (HSG)

4.2.5. Radiographic procedure of the Biliary tract

- 4.2.5.1. Oral cholecystography (OCG)
- 4.2.5.2. Intravenous cholangiography (IVC)
- 4.2.5.3. Percutaneous transhepatic cholangiography and drainage (PTC and PTCD)
- 4.2.5.4. Endoscopic retrograde Cholangio pancreatography (ERCP)
- 4.2.5.5. Operative cholangiography
- 4.2.5.6. T. Tube cholangiography

4.2.6. Use of portable/mobile x-ray in ward and operation theatre

- 4.2.6.1. Uses of mobile machine
- 4.2.6.2. Technique of using ward radiography
- 4.2.6.3. Technique of using operating theatre radiography
- 4.2.6.4. Technique to help in Hip pinning
- 4.2.6.5. Technique of operative-cholangiography

4.2.7. Vascular and Neurological examinations

- 4.2.7.1. Carotid and vertebral angiogram
- 4.2.7.2. Femoral angiogram
- 4.2.7.3. Aortogram
- 4.2.7.4. Phlebogram
- 4.2.7.5. Encephalogram
- 4.2.7.6. Ventriculogram
- 4.2.7.7. Myelogram

4.2.8. Special examinations

- 4.2.8.1. Arthrogram
- 4.2.8.2. Dacryocystogram
- 4.2.8.3. Sinogram/ Fistulogram
- 4.2.8.4. Sialogram
- 4.2.8.5. Mamogram
- 4.2.8.6. Macro-radiography
- 4.2.8.7. Soft tissue radiography

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गतको स्वास्थ्य सेवा, रेडियोग्राफी समूह, रेडियोग्राफी उपसमूह, पाँचौ तह, रेडियोग्राफर पदको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

5. Patient Care and Management

- 5.1. The hospital, the patient and the radiographer
 - 5.1.1. Clinical responsibility
 - 5.1.2. Legal responsibility
 - 5.1.3. The radiographer and the hospital
- 5.2. Features of general patient care
 - 5.2.1. General preliminaries to the examination
 - 5.2.2. Moving chair and stretcher patients
 - 5.2.3. The anaesthetized patient
 - 5.2.4. Hygiene in the x-ray department
 - 5.2.5. General comfort and reassurance for the patient
- 5.3. Drugs in the x-ray department
 - 5.3.1. Poisons and dangerous drugs
 - 5.3.2. Units of measurement
 - 5.3.3. Drugs used in preparation of the patient
 - 5.3.4. Contrast agents used in x-ray examinations
 - 5.3.5. Drugs used in resuscitation
 - 5.3.6. Labeling and issuing
- 5.4. Sterilization and sterile techniques
 - 5.4.1. Methods of sterilization
 - 5.4.2. Central sterile supply
 - 5.4.3. Preparation of the hands for aseptic procedures
- 5.5. Preparation of the patient
 - 5.5.1. General abdominal preparation
 - 5.5.2. Clothing of the patient
- 5.6. First aid in the x-ray department
 - 5.6.1. Radiological emergencies
 - 5.6.2. Shock
 - 5.6.3. Hemorrhage
 - 5.6.4. Burns, scalds
 - 5.6.5. Loss of consciousness
 - 5.6.6. Asphyxia
 - 5.6.7. Fractures
 - 5.6.8. Electric shock
- 5.7. Medico-legal aspects of the radiographer's work
 - 5.7.1. Breach of professional confidence
 - 5.7.2. Negligence
 - 5.7.3. Procedure in the event of an accident
 - 5.7.4. The importance of records

6. Radiographic Photography

- 6.1. Film
 - 6.1.1. Construction and composition of x-ray film
 - 6.1.2. Types of x-ray film
 - 6.1.3. Characteristic curve, special sensitivity & role of dyeing
 - 6.1.4. Film speed, density, contrast, sensitometry
 - 6.1.5. Artifacts and its causes

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गतको स्वास्थ्य सेवा, रेडियोग्राफी समूह, रेडियोग्राफी उपसमूह, पाँचौं तह, रेडियोग्राफर पदको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

6.2. Intensifying screen

- 6.2.1. Construction and composition of I.S.
- 6.2.2. Screen speed, sharpness, coating weight
- 6.2.3. Fluorescent material and phosphorescence
- 6.2.4. Fluorescent material, new phosphors

6.3. Image

- 6.3.1. Production of radiographic image
- 6.3.2. Component of radiographic image
 - 6.3.2.1. Contrast, sharpness, resolution
 - 6.3.2.2. Exposure factors
 - 6.3.2.3. Absorption coefficient

6.4. Film processing

6.4.1. Manual film processing

6.4.1.1. Processing cycle

- 6.4.1.1.1. Development-constituents of developer, factors affecting control of development, developer replenishes maintenance of activity & level of developer
- 6.4.1.1.2. Rinsing
- 6.4.1.1.3. Fixation-constituents of fixer, factors affecting fixation and regeneration of the Fixer
- 6.4.1.1.4. Washing processing
- 6.4.1.1.5. Drying process
- 6.4.1.1.6. Tanks and containers for processing chemical, processing units
- 6.4.1.1.7. Mixing chemicals
- 6.4.1.1.8. storage of chemicals
- 6.4.1.1.9. Film hangers

6.4.2. Automatic processor

6.4.2.1. Basic principle & its functioning

6.5. Dark room planning

- 6.5.1. Location, layout, radiation protection, safelight filter & sensitivity range

6.6. Identification

- 6.6.1. Methods
- 6.6.2. Importance

6.7. Silver recovery

- 6.7.1. General introduction

7. Radiographic equipment

7.1. Historical background of X-ray and its production

- 7.1.1. X-ray tube construction
- 7.1.2. Stationary and rotating x-ray tube
- 7.1.3. Recent advancement of an x-ray tube
- 7.1.4. Tube rating cooling and care of x-ray tube and its faults

7.2. Control panel, X-ray table and tube column

- 7.2.1. Type of X-ray table
- 7.2.2. Different metering equipment
- 7.2.3. X-ray tube support

7.3. Fluoroscopic equipment

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गतको स्वास्थ्य सेवा, रेडियोग्राफी समूह, रेडियोग्राफी उपसमूह, पाँचौं तह, रेडियोग्राफर पदको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- 7.3.1. Conventional fluoroscopy and image intensifier tube
- 7.4. Control of scatter radiation & beam restricting devices
 - 7.4.1. Secondary radiation grids
 - 7.4.2. Air gap technique
- 7.5. Portable and mobile x-ray units
 - 7.5.1. Capacitor discharge and c-arm
- 7.6. Conventional tomography
- 7.7. Introduction to modern modalities (CT, MRI, mammography)
- 7.8. Introduction to digital radiographic technique and printing process

8. Radiation Physics

- 8.1. Atomic structure
 - 8.1.1. The Nucleus
 - 8.1.2. Electron orbits and energy levels
- 8.2. Production of x-ray, properties of x-rays
 - 8.2.1. General radiation (Bremsstrahlung)
 - 8.2.2. Characteristic Radiation
 - 8.2.3. Intensity of x-rays beams
 - 8.2.4. Target material
 - 8.2.5. voltage (kVp) applied
- 8.3. Basic interactions between X-rays and matter
 - 8.3.1. Coherent scattering
 - 8.3.2. Photoelectric effect
 - 8.3.3. Compton scattering
 - 8.3.4. Pair production
 - 8.3.5. Photodisintegration
- 8.4. Radiation measurement and units
 - 8.4.1. Construction & working of the free air ionization chamber
 - 8.4.2. Thimble ionization chamber & condenser ionization chamber
- 8.5. Radiation protection
 - 8.5.1. Historical introduction or why the protection is necessary against the radiation
 - 8.5.2. Maximum and Minimal permissible dose
 - 8.5.3. Tabulation of the recommended maximum permissible doses for the different parts of the body
 - 8.5.4. Following the code of practice
 - 8.5.5. Identifying the protective materials
- 8.6. Personnel monitoring
 - 8.6.1. The necessity of personnel monitoring & monitoring instruments (film badge, ionization chamber & thermo luminescent dosimeter)
- 8.7. Safety requirements for operating X-ray unit

9. Policies, laws and regulations

- 9.1.1. Nepal Health Sector Programme
- 9.1.2. Nepal Health Service Act, 2053 and Regulation, 2055
- 9.1.3. Public Health Service Act, 2075 and Public Health Service Regulation, 2077
- 9.1.4. Nepal Health Professional Council

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गतको स्वास्थ्य सेवा, रेडियोग्राफी समूह, रेडियोग्राफी उपसमूह, पाँचौ तह, रेडियोग्राफर पदको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

द्वितीय पत्र (Paper II):-

सेवा सम्बन्धित कार्य ज्ञान (Job Based-Knowledge)

खण्ड (Section) (A):- ५० अङ्क

1. Anatomy and Physiology: -

1.1. General introduction

1.1.1. Cell & Reproduction of the individual

1.2. Tissues

1.2.1. Epithelial, Connective, Skeletal, Muscular & Nervous tissues

1.3. General pathology

1.3.1. Bacteria, Viruses & Tumors

1.4. Surface and regional anatomy

1.4.1. Anatomical position, head, neck, thorax, abdomen, pelvic cavity

1.5. Skeleton

1.5.1. Structure and function of bone

1.5.2. Development and growth of bones

1.5.3. Healing of fractures

1.6. Skull

1.6.1. Skull viewed from above, Skull viewed from the front, Skull viewed from the side, Skull viewed from the below

1.6.2. Interior of the skullcap, interior of the base of the skull

1.6.3. Nasal cavity, accessory nasal sinuses

1.6.4. Individual bones of the skull

1.7. Vertebral column, ribs and sternum

1.7.1. Vertebral column, ribs and sternum

1.8. Bones of the upper limb

1.8.1. Clavicle, scapula, humerus, radius, ulna

1.8.2. Carpal bones, metacarpal bones, phalanges

1.8.3. Arteries and nerves related to the bones of upper limb

1.8.4. Ossification of the bones of the upper limb

1.9. Bones of the lower limb

1.9.1. Hipbone, pelvis, femur, patella, tibia, fibula

1.9.2. Tarsal bones, metatarsal bones, phalanges

1.9.3. Arches of the foot

1.9.4. Arteries and nerves related to the bone of the lower limb

1.9.5. Ossification of the bones of the lower limb

1.10. Joints of the bones

1.10.1. Types of joints

1.10.2. Muscles and joints of the head

1.10.3. Joints and muscles of the neck and trunk

1.10.4. Joints and muscles of the upper limb

1.10.5. Joint and muscles of the lower limb

1.11. Circulatory system

1.11.1. Blood and blood vessels

1.11.2. Heart, pulmonary circulation, systemic circulation

1.11.3. Veins

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गतको स्वास्थ्य सेवा, रेडियोग्राफी समूह, रेडियोग्राफी उपसमूह, पाँचौं तह, रेडियोग्राफर पदको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

1.12. Lymphatic system

1.12.1. Lymph, lymphatic vessels, lymph nodes, lymphatic drainage of the body

1.12.2. Lymphatic tissue

1.12.3. Spleen

1.13. Respiratory system

1.13.1. Nose, pharynx, larynx, trachea, bronchi, lungs

1.13.2. Physiology of respiration

1.14. Digestive system

1.14.1. Mouth, salivary glands, pharynx, esophagus, stomach, small intestine, large intestine, pancreas, liver, biliary tract apparatus

1.14.2. Function of the alimentary system

1.15. Urinary system

1.15.1. Kidneys, urethras, urinary bladder, urethra

1.15.2. Functions of kidneys

1.15.3. Control of micturition

1.16. Nervous system

1.16.1. Nervous tissue

1.16.2. Central nervous system, brain, spinal cord

1.16.3. Peripheral nervous system

1.16.4. Autonomic nervous system

1.17. Endocrine system

1.17.1. Pituitary gland, thyroid gland, parathyroid gland

1.17.2. Adrenal glands

1.18. Reproductive system

1.18.1. Male reproductive system

1.18.2. Female reproductive system

1.19. Skin and the organs of special senses

1.19.1. Skin, Eye, Ear, Nose, Tongue

2. Radiographic Technique

2.1. General radiography

2.1.1. Routine Radiography Technique for upper limb: Fingers, thumb, hand, wrist forearm, elbow, humerus, shoulder, scapula, clavicle

2.1.2. Routine Radiography Technique for the lower limb: Toes, foot, calcaneum, ankle, tibia, fibula, knee, femur, hip joint, neck of femur, pelvis

2.1.3. Routine Radiographic technique for thoracic cage and its contents (Chest, heart, ribs and sternum)

2.1.4. Routine technique for the abdomen: Routine technique of plain & erect abdomen x-ray

2.1.5. Routine technique for the spine (Cervical, thoracic, lumbar, sacrum and coccyx, sacroiliac joint)

2.1.6. Routine technique for the skull

2.1.6.1. The radiograph anatomical landmarks of the skull

2.1.6.2. The process of routine examination of the bones of skull (cranium, facial bone and mandible)

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गतको स्वास्थ्य सेवा, रेडियोग्राफी समूह, रेडियोग्राफी उपसमूह, पाँचौं तह, रेडियोग्राफर पदको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- 2.1.7. To locate the following by x-rays (foreign body in the hand, head of humerus & axial Shoulder, acromio-calvicular joints, sterno-calvicular joints, foreign body in the foot, lateral foot weight bearing, skyline view of patella, tibial Tuberosity)
- 2.1.8. Supplementary views of the chest and abdomen (Apical views, lordotic view & decubitus, oblique views for heart size & lateral with barium swallow, thoracic inlet, diaphragm excursion, inhaled or swallowed foreign body, imperforated anus); The purposes of these views
- 2.1.9. Supplementary views for the spine and pelvis (soft tissue) (Neck, odontoid peg (open-mouth), vertebral foramina of cervical spine, upper thoracic spine oblique lumbar spine, lumbosacral junction, oblique sacro-illac joints, illum, acetabulum, pelvimetry, skeletal survey)
- 2.1.10. Supplementary views for the skull (towne's view, submento vertical, sella turcica, tempor-mandibular joint, nasal bones, paranasal sinuses, mastoids, orbits, optic foramina, foreign body in the eye, dental radiography)
- 2.1.11. Tomography
 - 2.1.11.1. Basic principle of tomogram
 - 2.1.11.2. Practical application of Tomography for the chest, kidney, gall bladder and skeletal system
- 2.1.12. Registration process
 - 2.1.12.1. The steps of registration of patients
 - 2.1.12.2. The importance of a monthly and annual record, filing system and preparing the Performa invoices
 - 2.1.12.3. Filing of radiographs and reports (x-ray No, hospital number, patient's name, cross reference bill, with patient's name)
- 2.2. Radiographic examination with contrast media
 - 2.2.1. Special examination with contrast media
 - 2.2.2. Contrast media
 - 2.2.2.1. Definition and types of the contrast media
 - 2.2.2.2. Methods of introducing the contrast media
 - 2.2.2.3. Reactions of contrast media
 - 2.2.2.4. Name of the emergency equipments and drugs needed to cope with reactions
 - 2.2.3. Radiographic investigation of Gastro-intestinal tract using contrast media
 - 2.2.3.1. Barium swallow
 - 2.2.3.2. Barium meal
 - 2.2.3.3. Barium follows through
 - 2.2.3.4. Examination of GI tract
 - 2.2.3.5. Ba-enema
 - 2.2.3.6. Small bowel enema
 - 2.2.3.7. Loopogram
 - 2.2.3.8. State the role of a radiographer during fluoroscopy
 - 2.2.4. Investigation of urinary tract and hysterosalpingogram
 - 2.2.4.1. Intravenous Urogram (IVU)
 - 2.2.4.2. Cystogram
 - 2.2.4.3. Micturating cystogram
 - 2.2.4.4. Urethrogram
 - 2.2.4.5. Retrograde pyelogram
 - 2.2.4.6. Hysterosalpingogram (HSG)

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गतको स्वास्थ्य सेवा, रेडियोग्राफी समूह, रेडियोग्राफी उपसमूह, पाँचौं तह, रेडियोग्राफर पदको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- 2.2.5. Radiographic procedure of the Billiary tract
 - 2.2.5.1. Oral cholecystography (OCG)
 - 2.2.5.2. Intravenous cholangiography (IVC)
 - 2.2.5.3. Percutaneous transhepatic cholangiography and drainage (PTC and PTCD)
 - 2.2.5.4. Endoscopic retrograde Cholangio pancreatography (ERCP)
 - 2.2.5.5. Operative cholangiography
 - 2.2.5.6. T. Tube cholangiography
- 2.2.6. Use of portable/mobile x-ray in ward and operation theatre
 - 2.2.6.1. Uses of mobile machine
 - 2.2.6.2. Technique of using ward radiography
 - 2.2.6.3. Technique of using operating theatre radiography
 - 2.2.6.4. Technique to help in Hip pinning
 - 2.2.6.5. Technique of operative-cholangiography
- 2.2.7. Vascular and Neurological examinations
 - 2.2.7.1. Carotid and vertebral angiogram
 - 2.2.7.2. Femoral angiogram
 - 2.2.7.3. Aortogram
 - 2.2.7.4. Phlebogram
 - 2.2.7.5. Encephalogram
 - 2.2.7.6. Ventriculogram
 - 2.2.7.7. Myelogram
- 2.2.8. Special examinations
 - 2.2.8.1. Arthrogram
 - 2.2.8.2. Dacryocystogram
 - 2.2.8.3. Sinogram/ Fistulogram
 - 2.2.8.4. Sialogram
 - 2.2.8.5. Mamogram
 - 2.2.8.6. Macro-radiography
 - 2.2.8.7. Soft tissue radiography

3. Patient Care and Management

- 3.1. The hospital, the patient and the radiographer
 - 3.1.1. Clinical responsibility
 - 3.1.2. Legal responsibility
 - 3.1.3. The radiographer and the hospital
- 3.2. Features of general patient care
 - 3.2.1. General preliminaries to the examination
 - 3.2.2. Moving chair and stretcher patients
 - 3.2.3. The anaesthetized patient
 - 3.2.4. Hygiene in the x-ray department
 - 3.2.5. General comfort and reassurance for the patient
- 3.3. Drugs in the x-ray department
 - 3.3.1. Poisons and dangerous drugs
 - 3.3.2. Units of measurement
 - 3.3.3. Drugs used in preparation of the patient
 - 3.3.4. Contrast agents used in x-ray examinations
 - 3.3.5. Drugs used in resuscitation

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गतको स्वास्थ्य सेवा, रेडियोग्राफी समूह, रेडियोग्राफी उपसमूह, पाँचौं तह, रेडियोग्राफर पदको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- 3.3.6. Labeling and issuing
- 3.4. Sterilization and sterile techniques
 - 3.4.1. Methods of sterilization
 - 3.4.2. Central sterile supply
 - 3.4.3. Preparation of the hands for aseptic procedures
- 3.5. Preparation of the patient
 - 3.5.1. General abdominal preparation
 - 3.5.2. Clothing of the patient
- 3.6. First aid in the x-ray department
 - 3.6.1. Radiological emergencies
 - 3.6.2. Shock
 - 3.6.3. Hemorrhage
 - 3.6.4. Burns, scalds
 - 3.6.5. Loss of consciousness
 - 3.6.6. Asphyxia
 - 3.6.7. Fractures
 - 3.6.8. Electric shock
- 3.7. Medico-legal aspects of the radiographer's work
 - 3.7.1. Breach of professional confidence
 - 3.7.2. Negligence
 - 3.7.3. Procedure in the event of an accident
 - 3.7.4. The importance of records

खण्ड ख (Section) (B):- ५० अङ्क

4. Radiographic Photography

- 4.1. Film
 - 4.1.1. Construction and composition of x-ray film
 - 4.1.2. Types of x-ray film
 - 4.1.3. Characteristic curve, special sensitivity & role of dyeing
 - 4.1.4. Film speed, density, contrast, sensitometry
 - 4.1.5. Artifacts and its causes
- 4.2. Intensifying screen
 - 4.2.1. Construction and composition of I.S.
 - 4.2.2. Screen speed, sharpness, coating weight
 - 4.2.3. Fluorescent material and phosphorescence
 - 4.2.4. Fluorescent material, new phosphors
- 4.3. Image
 - 4.3.1. Production of radiographic image
 - 4.3.2. Component of radiographic image
 - 4.3.2.1. Contrast, sharpness, resolution
 - 4.3.2.2. Exposure factors
 - 4.3.2.3. Absorption coefficient
- 4.4. Film processing
 - 4.4.1. Manual film processing
 - 4.4.1.1. Processing cycle

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गतको स्वास्थ्य सेवा, रेडियोग्राफी समूह, रेडियोग्राफी उपसमूह, पाँचौं तह, रेडियोग्राफर पदको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- 4.4.1.1.1. Development-constituents of developer, factors affecting control of development, developer replenishes maintenance of activity & level of developer
- 4.4.1.1.2. Rinsing
- 4.4.1.1.3. Fixation-constituents of fixer, factors affecting fixation and regeneration of the Fixer
- 4.4.1.1.4. Washing processing
- 4.4.1.1.5. Drying process
- 4.4.1.1.6. Tanks and containers for processing chemical, processing units
- 4.4.1.1.7. Mixing chemicals
- 4.4.1.1.8. storage of chemicals
- 4.4.1.1.9. Film hangers
- 4.4.2. Automatic processor
 - 4.4.2.1. Basic principle & its functioning
- 4.5. Dark room planning
 - 4.5.1. Location, layout, radiation protection, safelight filter & sensitivity range
- 4.6. Identification
 - 4.6.1. Methods
 - 4.6.2. Importance
- 4.7. Silver recovery
 - 4.7.1. General introduction

5. Radiographic equipment

- 5.1. Historical background of X-ray and its production
 - 5.1.1. X-ray tube construction
 - 5.1.2. Stationary and rotating x-ray tube
 - 5.1.3. Recent advancement of an x-ray tube
 - 5.1.4. Tube rating cooling and care of x-ray tube and its faults
- 5.2. Control panel, X-ray table and tube column
 - 5.2.1. Type of X-ray table
 - 5.2.2. Different metering equipment
 - 5.2.3. X-ray tube support
- 5.3. Fluoroscopic equipment
 - 5.3.1. Conventional fluoroscopy and image intensifier tube
- 5.4. Control of scatter radiation & beam restricting devices
 - 5.4.1. Secondary radiation grids
 - 5.4.2. Air gap technique
- 5.5. Portable and mobile x-ray units
 - 5.5.1. Capacitor discharge and c-arm
- 5.6. Conventional tomography
- 5.7. Introduction to modern modalities (CT, MRI, mammography)
- 5.8. Introduction to digital radiographic technique and printing process

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गतको स्वास्थ्य सेवा, रेडियोग्राफी समूह, रेडियोग्राफी उपसमूह, पाँचौ तह, रेडियोग्राफर पदको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

6. Radiation Physics

6.1. Atomic structure

6.1.1. The Nucleus

6.1.2. Electron orbits and energy levels

6.2. Production of x-ray, properties of x-rays

6.2.1. General radiation (Bremsstrahlung)

6.2.2. Characteristic Radiation

6.2.3. Intensity of x-rays beams

6.2.4. Target material

6.2.5. voltage (kVp) applied

6.3. Basic interactions between X-rays and matter

6.3.1. Coherent scattering

6.3.2. Photoelectric effect

6.3.3. Compton scattering

6.3.4. Pair production

6.3.5. Photodisintegration

6.4. Radiation measurement and units

6.4.1. Construction & working of the free air ionization chamber

6.4.2. Thimble ionization chamber & condenser ionization chamber

6.5. Radiation protection

6.5.1. Historical introduction or why the protection is necessary against the radiation

6.5.2. Maximum and Minimal permissible dose

6.5.3. Tabulation of the recommended maximum permissible doses for the different parts of the body

6.5.4. Following the code of practice

6.5.5. Identifying the protective materials

6.6. Personnel monitoring

6.6.1. The necessity of personnel monitoring & monitoring instruments (film badge, ionization chamber & thermo luminescent dosimeter)

6.7. Safety requirements for operating X-ray unit

7. Policies, laws and regulations

7.1. Nepal Health Sector Programme

7.2. Nepal Health Service Act, 2053 and Regulation, 2055

7.3. Public Health Service Act, 2075 and Public Health Service Regulation, 2077

7.4. Nepal Health Professional Council

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, आयुर्वेद समूह, सहायक पाँचौं तह, कविराज पदको खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

पाठ्यक्रमको रूपरेखा:— यस पाठ्यक्रम योजनालाई निम्न दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ ।

प्रथम चरण:- लिखित परीक्षा

पूर्णाङ्क:- २००

द्वितीय चरण:- अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क:- ३०

प्रथम चरण:- लिखित परीक्षा योजना (Written Examination)

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली		प्रश्न संख्या × अङ्कभार	समय
प्रथम	सामान्यज्ञान र सार्वजनिक व्यवस्थापन (General Awareness & Public Management)	१००	४०	वस्तुगत (Objective)	बहुवैकल्पिक (MCQs)	२० प्रश्न × २ अङ्क = ४०	४५ मिनेट
	सेवा सम्बन्धी कार्य ज्ञान (Job Based-Knowledge)					३० प्रश्न × २ अङ्क = ६०	
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी कार्य ज्ञान (Job Based-Knowledge)	१००	४०	विषयगत (Subjective)	छोटो उत्तर (Short Answer) लामो उत्तर (Long Answer)	१२ प्रश्न × ५ अङ्क = ६० ४ प्रश्न × १० अङ्क = ४०	२ घण्टा १५ मिनेट

द्वितीय चरण:-

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली
अन्तर्वार्ता	३०	मौखिक अन्तर्वार्ता (Oral Interview)

दृष्टव्य:-

- यो पाठ्यक्रम योजनालाई प्रथम चरण र द्वितीय चरण गरी दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुन सक्नेछ ।
- लिखित परीक्षामा यथासम्भव निम्नानुसार प्रश्नहरू सोधिनेछ ।

प्रथम पत्रका एकाइ	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
प्रश्न संख्या	१०	१०	४	२	५	३	५	३	२	२	४
द्वितीय पत्रका खण्ड	खण्ड क					खण्ड ख					
द्वितीय पत्रका एकाइ	१	२	३	४	५	६	७	८	९		
प्रश्न संख्या	६ प्रश्न × ५ अङ्क = ३० अङ्क र २ प्रश्न × १० अङ्क = २० अङ्क					६ प्रश्न × ५ अङ्क = ३० अङ्क र २ प्रश्न × १० अङ्क = २० अङ्क					

- वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नहरूको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, आयुर्वेद समूह, सहायक पाँचौं तह, कविराज पदको खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

५. प्रथम पत्र र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टा छुट्टै हुनेछ। तर एकैदिनमा परीक्षा सञ्चालन हुनेछ।
६. यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भएतापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको विज्ञापन हुदाँका वखत (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ।
७. प्रथम चरणको लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको अन्तर्वार्तामा सम्मिलित गराइनेछ।
८. बहुवैकल्पिक प्रश्नहरू हुने परीक्षामा कुनै प्रकारको मेमोरीयुक्त विद्युतीय उपकरणहरू जस्तै: क्याल्कुलेटर मोबाइल फोन, स्मार्ट घडी लगायतका कुनै पनि वस्तुहरू प्रयोग गर्न पाइने छैन।
९. विषयगत प्रश्नहरूको हकमा तोकिएको अंकको एउटा लामो प्रश्न वा एउटै प्रश्नका दुई वा दुईभन्दा बढी भाग (Two or more parts of a single question) वा एउटा प्रश्न अन्तर्गत दुई वा बढी टिप्पणीहरू (Short notes) सोध्न सकिनेछ।
१०. परीक्षामा सोधिने प्रश्नसंख्या, अङ्क र अङ्क भार यथासम्भव सम्बन्धित पत्र/विषयमा दिइए अनुसार हुनेछ।
११. विषयगत प्रश्न हुने पत्र/विषयका प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टा-छुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन्। परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरूको उत्तर सोही खण्डको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नु पर्नेछ।
१२. यसभन्दा अगाडि लागु भएको माथी उल्लेखित सेवा समूह/उपसमूहको पाठ्यक्रम खारेज गरिएको छ।
१३. पाठ्यक्रम लागू मिति:--

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, आयुर्वेद समूह, सहायक पाँचौं तह, कविराज पदको खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र (Paper I):

सामान्य ज्ञान र सार्वजनिक व्यवस्थापन तथा सेवा सम्बन्धी कार्य-ज्ञान

भाग १ (Part 1):-

सामान्य ज्ञान र सार्वजनिक व्यवस्थापन

(General Awareness & Public Management)

(२० प्रश्न X २ अङ्क = ४० अङ्क)

खण्ड (Section - A): (१० प्रश्न X २ अङ्क = २० अङ्क)

१ सामान्य ज्ञान (General Awareness)

- १.१. नेपालको भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक स्रोत र साधनहरू
- १.२. नेपालको ऐतिहासिक, सांस्कृतिक र सामाजिक अवस्था सम्बन्धी जानकारी
- १.३. लुम्बिनी प्रदेशको भौगोलिक, ऐतिहासिक, सांस्कृतिक र सामाजिक अवस्था सम्बन्धी जानकारी
- १.४. नेपालको आर्थिक अवस्था र चालु आवधिक योजना सम्बन्धी जानकारी
- १.५. लुम्बिनी प्रदेशको आर्थिक अवस्था र चालु आवधिक योजना सम्बन्धी जानकारी
- १.६. जैविक विविधता, दिगो विकास, वातावरण, प्रदुषण, जलवायु परिवर्तन र जनसंख्या व्यवस्थापन
- १.७. मानव जीवनमा प्रत्यक्ष प्रभाव पार्ने विज्ञान र प्रविधिका महत्वपूर्ण उपलब्धिहरू
- १.८. जनस्वास्थ्य, रोग, खाद्य र पोषण सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- १.९. नेपालको संविधान (भाग १ देखि ५ सम्म र अनुसूचीहरू)
- १.१०. संयुक्त राष्ट्रसंघ र यसका विशिष्टीकृत संस्था सम्बन्धी जानकारी
- १.११. क्षेत्रीय संगठन (सार्क, बिमस्टेक, आसियान र युरोपियन संघ) सम्बन्धी जानकारी
- १.१२. राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय महत्वका समसामयिक गतिविधिहरू

खण्ड (Section - B): (१० प्रश्न X २ अङ्क = २० अङ्क)

२ सार्वजनिक व्यवस्थापन (Public Management)

- २.१. कार्यालय व्यवस्थापन (Office Management)
 - २.१.१. कार्यालय: (Office) परिचय, महत्व, कार्य र प्रकार
 - २.१.२. सहायक कर्मचारीका कार्य र गुणहरू
 - २.१.३. कार्यालय स्रोत साधन (Office Resources): परिचय र प्रकार
 - २.१.४. कार्यालयमा सञ्चारको महत्व, किसिम र साधन
 - २.१.५. कार्यालय कार्यविधि (Office Procedure) पत्र व्यवहार (Correspondence), दर्ता र चलानी (Registration & Dispatch), परिपत्र (Circular), तोक आदेश (Order), टिप्पणी लेखन र टिप्पणी तयार गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू
 - २.१.६. अभिलेख व्यवस्थापन (Record Management)
- २.२. निजामती सेवा ऐन र नियमावलीमा भएका देहायका व्यवस्थाहरू

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, आयुर्वेद समूह, सहायक पाँचौं तह, कविराज पदको खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- २.२.१. निजामती सेवा, प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवाको गठन, संगठन संरचना, पदपूर्ति गर्ने तरिका र प्रक्रियाहरू
- २.२.२. कर्मचारीको नियुक्ति, सरुवा, बढुवा, बिदा, विभागीय सजाय र अवकाश
- २.२.३. कर्मचारीले पालन गर्नुपर्ने आचरण र कर्तव्यहरू
- २.३. सरकारी बजेट, लेखा र लेखापरीक्षण प्रणाली सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- २.४. सार्वजनिक सेवा प्रवाहको अर्थ, सेवा प्रवाह गर्ने निकाय, तरिका र माध्यमहरू
- २.५. मानव अधिकार, सुशासन र सूचनाको हक सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- २.६. सार्वजनिक बडापत्र (Public Charter) महत्व र आवश्यकता
- २.७. व्यवस्थापनको अवधारणा तथा सार्वजनिक व्यवस्थापनमा निर्देशन, नियन्त्रण, समन्वय, निर्णय प्रक्रिया, उत्प्रेरणा र नेतृत्व सम्बन्धी जानकारी
- २.८. मानवीय मूल्य मान्यता (Human Values), नागरिक कर्तव्य र दायित्व तथा अनुशासन
- २.९. Basics of Computer Science (MS Word, Excel, Power Point)
- २.१०. सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४
- २.११. वातावरण संरक्षण ऐन, २०७७ र वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ (लुम्बिनी प्रदेश)
- २.१२. सार्वजनिक खरिद सम्बन्धी नियमावली, २०७६

भाग २ (Part):-II

सेवा सम्बन्धी कार्य ज्ञान

(Job Based-Knowledge)

(३० प्रश्न x २ अङ्क = ६० अङ्क)

३. मौलिक सिद्धान्त, नीति, कानून, तथा स्वास्थ्य सम्बन्धी संरचना र कार्यक्रमहरू
 - ३.१. आयुर्वेद अवतरण, संहिताकाल, बौद्धकाल, मल्लकाल, नेपालमा आयुर्वेदको विकासक्रम
 - ३.२. आयुर्वेद सूचना प्रणाली तथा आयुर्वेद सेवा कार्यक्रमहरू
 - ३.३. पुरुष, प्रकृति, पंचमहाभूत पदार्थहरूको ज्ञान
 - ३.४. त्रिदोष (भेद, स्थान, कर्म, ज्ञान) त्रिगुण, धातु उपधातुको ज्ञान
 - ३.५. राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति, २०७६
 - ३.६. स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०५३, नियमावली, २०५५
 - ३.७. जनस्वास्थ्य सेवा ऐन २०७५, जनस्वास्थ्य सेवा नियमावली २०७७
 - ३.८. लुम्बिनी प्रदेश स्वास्थ्य नीति, २०७७
 - ३.९. प्रदेश स्वास्थ्य संस्था स्थापना सञ्चालन, नवीकरण तथा स्तरोन्नति ऐन, २०७५
 - ३.१०. प्रदेश स्वास्थ्य संस्था स्थापना सञ्चालन, नवीकरण तथा स्तरोन्नति नियमावली, २०७७
 - ३.११. आयुर्वेद चिकित्सा परिषद् ऐन, २०४५,
 - ३.१२. संगठन संरचना र कार्यहरू:-

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, आयुर्वेद समूह, सहायक पाँचौं तह, कविराज पदको खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- ३.१२.१. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
- ३.१२.२. स्वास्थ्य सेवा विभाग
- ३.१२.३. आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सा विभाग, आयुर्वेद तथा वैकल्पिक स्वास्थ्य संगठन र संस्थाहरुको ज्ञान
- ३.१२.४. सिंहदरवार बैद्यखाना
- ३.१२.५. केन्द्रिय आयुर्वेद चिकित्सालय, नरदेवी
- ३.१२.६. राष्ट्रिय आयुर्वेद अनुसन्धान तथा तालिम केन्द्र
- ३.१२.७. स्वास्थ्य मन्त्रालय, लुम्बिनी प्रदेश
- ३.१२.८. प्रादेशिक चिकित्सालय, चिकित्सालय, आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र, आयुर्वेद औषधालय, नागरिक आरोग्य केन्द्रहरु (लुम्बिनी प्रदेश)

४. शरीर रचना तथा क्रिया विज्ञान

- ४.१. शरीर रचना र क्रियागत ज्ञान
- ४.२. अस्थिपञ्जर, मांशपेशी, श्वासप्रश्वास, पाचन, रक्तसञ्चार, उत्सर्जन, प्रजनन प्रणाली, अन्तःस्रावी, ग्रन्थी, नाडी प्रणालीहरुको ज्ञान, मर्म, सिरा, धमनी, कोषहरुको ज्ञान

५. द्रव्यगुण विज्ञान:-

- ५.१. परिभाषा प्रयोजन, पदार्थ, रस, गुण, वीर्य, विपाक, प्रभाव, पञ्च भौतिक विशेषता, संग्रह संरक्षण, कर्महरुको ज्ञान
- ५.२. परिभाषिक शब्दहरु: संस्थानीक कर्म, गण घटक, आधुनिक औषधि विज्ञानको सामान्य ज्ञान
- ५.३. निम्न द्रव्यहरुको रस, गुण, वीर्य, विपाक, आमयिक प्रयोगको ज्ञान:-
अपामार्ग, अर्जुन, अशोक, अश्वगन्धा, अतिविषा, अस्वथ, अस्थिसंहारी, अर्क, अहिफेन, आमलकी, आर्द्रक, आरग्वध, इसवगोल, उशीर, उदुम्बर, एरण्ड, एलाद्वय, कन्टकारी, कटुफल, कम्पिल्लक, कटुकी, कपिकच्छु, काँचनार, किरातत्तिक, कुटज, कुमारी, कुष्ठ, कुपिलु, करवीर, कुलत्थ, कुष्माण्ड, कासमर्द, गुञ्जा, धत्तुर, भल्लातक, बर, वत्सनाभ, सर्पगन्धा, खदिर, गुग्गुल, गुडूची, गोक्षुर, चक्रमर्द, चित्रक, जातिफल, जीरक, तालिसपत्र, तुलसी, दारुहरिद्रा, द्रोणपुष्पी, धातकी, निम्ब, पलाश, पारिजात, पाषाणभेद, पिप्पली, पुनर्नवा, बाकुची, बिल्व, विभितक, भृंगराज, भूम्यामलकी, मंजिष्ठा, मरिच, मण्डुकपर्णी, मुस्तक, यवानी, यष्टिमधु, रसोन, रास्ना, रुद्राक्ष, रोहितक, वचा, वरुण, वासक, विडंग, विदारीकन्द, शटी, शतावरी, शिग्रु, शिरीष, श्योनाक, शाल्मली, सप्तपर्ण, हरिद्रा, हरितकी, त्रिवृत्त, जटामासी, चन्द्रशूर, जाती, तिल, देवदारु, दूर्वा, द्राक्षा, धान्यक, बला, बबुल, बर्बरी, बृहती मुशली, मेथिका, लज्जालु, वट, शुण्ठी, सारिवा, दमनक (तितेपाती)

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, आयुर्वेद समूह, सहायक पाँचौं तह, कविराज पदको खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

५.४. Good Agricultural and Collecting Practice (GACP) को ज्ञान

६. रस शास्त्र तथा भैषज्य कल्पना

६.१. परिभाषा, प्रकरण, खनिज, महारस, रस, उपरस, रत्न, उपरत्न, धातु, उपधातु, विष, उपविषहरूको शोधन सम्बन्धी ज्ञान सहित औषधी कल्पना, पंचविध, कषाय कल्पना, चूर्ण, वटी, अवलेह, आसव, अरिष्ट, तैल, घृत, मलहम आदिको प्रयोग मात्राको ज्ञान

६.२. Good Manufacturing Practice (GMP) को शास्त्रिय र आधुनिक ज्ञान

७. सामुदायिक चिकित्सा

७.१. स्वास्थ्य परिभाषा, स्वास्थ्य शिक्षा, प्राथमिक स्वास्थ्य, वातावरणीय स्वास्थ्य, खोप, परिवार नियोजन, मानस स्वास्थ्य, दुर्व्यसन, जल, फोहरमैला, Vital Statistics, जनसंख्या अध्ययन, पोषण, Carbohydrate, Protein, Fat, Vitamin, खनिज, लवण, कुपोषणजन्य व्याधिहरू, एक स्वास्थ्य रणनीति

७.२. निम्न सरुवा रोगहरूको परिचय, संक्रमण, लक्षण र उपचार व्यवस्था: बिफर (Smallpox) ठेउला (Chickenpox), दादुरा (Measles), हाँडे / कर्णमूलशोथ (Mumps) भ्यागुते रोग (Diphtheria), धनुष्टकार (Tetanus), लहरेखोकी (Whooping cough), पोलियो/अङ्गघात (Poliomyelitis), सन्निपात ज्वर (Typhoid), मस्तिष्क ज्वर (Meningitis), क्षयरोग/राजयक्ष्मा (Tuberculosis), कुष्ठरोग (Leprosy), यकृतशोथ (Hepatitis), विषमज्वर (Malaria), डेङ्गु (Dengue), आऊ (Amoebiasis), कालाज्वर (Kalaazar), श्लीपद (Filaria), दाद/दद्रु (Ringworm), गण्डुस्पदक्रिमी (Roundworm), स्फितक्रिमी (Tapeworm), चूर्णा (Pinworm), अङ्कुसे जुका (Hookworm), हैजा (Cholera), अतिसार (Diarrhea), अलर्कविष (Rabies), लुतो/पामा (Scabies), कोरोना भाइरस (Corona Virus)

७.३. विशेष समुदायमा हुने व्याधिहरू जस्तै सिक्लसेल आदि (Sickle cell anemia etc)

८. शल्य तथा शालाक्य

८.१. यन्त्र, शस्त्र, व्रणशोफ, विद्रधि, सद्योव्रण, अष्टविधशस्त्र कर्म, रक्तावसेचन, क्षारकर्म, अग्निकर्म, दग्ध, अर्श, भगन्दर, दुष्टव्रण, परिकर्तिका, मूत्राश्मरी, वाताष्ठीला, भग्न, वृद्धि, रक्तस्राव, शूल

(Acute Abdomen) हरुका कारण, लक्षण, उपद्रव, चिकित्सा, बन्धन, Catheter, डूस (Douche), Ryle's Tube को ज्ञान

८.२. नासारोग, शिरोरोग, मुखरोग, कर्णगत रोग, नेत्रगत रोगहरूको संख्या, लक्षण एवं सामान्य चिकित्सा

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, आयुर्वेद समूह, सहायक पाँचौं तह, कविराज पदको खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

९. कौमारभृत्य स्त्री तथा प्रसूति रोग

९.१. स्त्रीरोग परिभाषा, ऋतु सम्बन्धी विकार, श्वेतप्रदर, योनिव्यापद, गर्भाशयभ्रंस, वन्ध्यत्व, स्तनविद्रधि, गर्भ, गर्भिणी व्यवस्था, गर्भव्यापद, गर्भिणी व्याधिहरू, प्रसव विज्ञान, प्रसव्यापद, सूतिकाकाल, मातृशिशु कल्याणबारे ज्ञान

९.२. नवजात शिशु परिचर्या, स्तन्य प्रकरण, आहार, वृद्धिविकास, खोप, कुपोषणजन्य व्याधि, नाभीतुण्डी, नाभीपाक, दन्तोदभेदकालीन व्याधि, बालातिसार, क्षीरालसक, गुदपाक, गुदभ्रंस, कुकुणक, परिगर्भिक, प्रतिश्याय, श्वास, कास, कामला मुखपाक, कृमि, शैशवीय, पक्षाघात हरुको निदान, क्षण, सामान्य चिकित्सा, बालग्रह, राष्ट्रिय खोप तथा पोषण कार्यक्रम

१०. स्वस्थवृत्त तथा प्राथमिक उपचार

१०.१. स्वस्थवृत्त ज्ञान:- दिनचर्या, रात्रीचर्या, धारणीय, अधारणीय, वेग, भोजन, हिताहिताहार, त्रिविध उपस्तम्भ, ऋतुचर्या, जनपदोर्ध्वंस, आचार रसायन, अष्टांग योग, सद्दृष्ट

१०.२. प्राथमिक उपचार:- विष सेवन, नाक, कान, आँखा, बाह्य वस्तुनिष्कासन, चोटपटक, रक्तस्राव, दग्ध, Frost bite, Altitude sickness, बौलाहा जनावर, सर्प र किराहरुको टोकाई एवं व्यवस्थापन ।

१०.३. मानसिक रोगहरुको सामान्य ज्ञान र व्यवस्थापन

११. निदान चिकित्सा

११.१. षट्क्रियाकाल, आम चिकित्सा, पञ्चनिदान, बाजीकरण, रसायन, ज्वर, अम्लपित्त, अतिसार, प्रवाहिका, ग्रहणी, अर्श, अग्निमान्द्य, कृमी, पाण्डु, कामला, राजयक्ष्मा, रक्तपित्त, कास, श्वास, हिक्का स्वरभेद, छर्दि, मूर्छा, आमवात, सन्धिवात, वातरक्त, शूल, गुल्म, मूत्रकृच्छ्र, मूत्राघात, अष्टोदर, शोथ, कुष्ठ, शीतपित्त, उदरद, कोठ, विसर्प हरुको ज्ञान तथा व्यवस्थापन

११.२. आत्ययिक चिकित्सा व्यवस्था ज्ञान:- Status Asthmatic, Coma, Shock, Stroke, Hemorrhage, Hyperpyrexia, Hypothermia, मूत्रावरोध, Dehydration

११.३. नसर्ने रोगहरुको (NCDs) ज्ञान र नसर्ने रोगको रोकथाममा स्वस्थ जिवनशैलीको महत्व

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, आयुर्वेद समूह, सहायक पाँचौं तह, कविराज पदको खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

द्वितीय पत्र (Paper II):-

सेवा सम्बन्धित कार्य ज्ञान (Job Based-Knowledge)

खण्ड क :- ५० अङ्क

१. मौलिक सिद्धान्त, नीति, कानून, तथा स्वास्थ्य सम्बन्धी संरचना र कार्यक्रमहरू
 - १.१. आयुर्वेद अवतरण, संहिताकाल, बौद्धकाल, मल्लकाल, नेपालमा आयुर्वेदको विकासक्रम
 - १.२. आयुर्वेद स्वास्थ्य नीति; आयुर्वेद स्वास्थ्य संगठन र संस्थाहरूको ज्ञान
 - १.३. आयुर्वेद सूचना प्रणाली तथा आयुर्वेद सेवा कार्यक्रमहरू
 - १.४. पुरुष, प्रकृति, पंचमहाभूत पदार्थहरूको ज्ञान
 - १.५. त्रिदोष (भेद, स्थान, कर्म, ज्ञान) त्रिगुण, धातु उपधातुको ज्ञान
 - १.६. राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति, २०७६
 - १.७. जनस्वास्थ्य सेवा ऐन २०७५, जनस्वास्थ्य सेवा नियमावली २०७७
 - १.८. लुम्बिनी प्रदेश स्वास्थ्य नीति, २०७७
 - १.९. प्रदेश स्वास्थ्य संस्था स्थापना सञ्चालन, नवीकरण तथा स्तरोन्नति ऐन, २०७५
 - १.१०. प्रदेश स्वास्थ्य संस्था स्थापना सञ्चालन, नवीकरण तथा स्तरोन्नति नियमावली, २०७७
 - १.११. आयुर्वेद चिकित्सा परिषद् ऐन, २०४५
 - १.१२. संगठन संरचना र कार्यहरू:-
 - १.१२.१. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
 - १.१२.२. स्वास्थ्य सेवा विभाग
 - १.१२.३. आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सा विभाग
 - १.१२.४. सिंहदरवार बैद्यखाना
 - १.१२.५. केन्द्रिय आयुर्वेद चिकित्सालय, नरदेवी
 - १.१२.६. राष्ट्रिय आयुर्वेद अनुसन्धान तथा तालिम केन्द्र
 - १.१२.७. स्वास्थ्य मन्त्रालय, लुम्बिनी प्रदेश
 - १.१२.८. प्रादेशिक चिकित्सालय, चिकित्सालय, आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र, आयुर्वेद औषधालय , नागरिक आरोग्य केन्द्रहरू (लुम्बिनी प्रदेश)
२. शरीर रचना तथा क्रिया विज्ञान
 - २.१. शरीर रचना र क्रियागत ज्ञान
 - २.२. अस्थिपञ्जर, मांशपेशी, श्वासप्रश्वास, पाचन, रक्तसञ्चार, उत्सर्जन, प्रजनन प्रणाली, अन्तःस्रावी, ग्रन्थी, नाडी प्रणालीहरूको ज्ञान
 - २.३. दोष, धातु, उपधातु, ओज, मल, मर्म, सिरा, धमनी, कोषहरूको ज्ञान

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, आयुर्वेद समूह, सहायक पाँचौं तह, कविराज पदको खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

३. द्रव्यगुण विज्ञान:-

- ३.१. परिभाषा प्रयोजन, पदार्थ, रस, गुण, वीर्य, विपाक, प्रभाव, पञ्च भौतिक विशेषता, संग्रह संरक्षण, कर्महरूको ज्ञान
- ३.२. परिभाषिक शब्दहरू: संस्थानीक कर्म, गण घटक, आधुनिक औषधि विज्ञानको सामान्य ज्ञान
- ३.३. निम्न द्रव्यहरूको रस, गुण, वीर्य, विपाक, आमयिक प्रयोगको ज्ञान:-
अपामार्ग, अर्जुन, अशोक, अश्वगन्धा, अतिविषा, अस्वथ, अस्थिसंहारी, अर्क, अहिफेन, आमलकी, आर्द्रक, आरग्वध, इसवगोल, उशीर, उदुम्बर, एरण्ड, एलाद्वय, कन्टकारी, कट्फल, कम्पिल्लक, कटुकी, कपिकच्छु, काँचनार, किरातत्तिक, कुटज, कुमारी, कुष्ठ, कुपिलु, करवीर, कुलत्थ, कुष्माण्ड, कासमर्द, गुञ्जा, धत्तुर, भल्लातक, बर, वत्सनाभ, सर्पगन्धा, खदिर, गुग्गुल, गुडूची, गोक्षुर, चक्रमर्द, चित्रक, जातिफल, जीरक, तालिसपत्र, तुलसी, दारुहरिद्रा, द्रोणपुष्पी, धातकी, निम्ब, पलाश, पारिजात, पाषाणभेद, पिप्पली, पुनर्नवा, बाकुची, बिल्व, विभितक, भृंगराज, भूम्यामलकी, मंजिष्ठा, मरिच, मण्डुकपर्णी, मुस्तक, यवानी, यष्टिमधु, रसोन, रास्ना, रुद्राक्ष, रोहितक, वचा, वरुण, वासक, विडंग, विदारीकन्द, शटी, शतावरी, शिग्रु, शिरीष, श्योनाक, शाल्मली, सप्तपर्ण, हरिद्रा, हरितकी, त्रिवृत्त, जटामासी, चन्द्रशूर, जाती, तिल, देवदारु, दूर्वा, द्राक्षा, धान्यक, बला, बबुल, बर्बरी, बृहती मुशली, मेथिका, लज्जालु, वट, शुण्ठी, सारिवा, दमनक (तितेपाती)
- ३.४. Good Agricultural and Collecting Practice (GACP) को ज्ञान

४. रस शास्त्र तथा भैषज्य कल्पना

- ४.१. परिभाषा, प्रकरण, खनिज, महारस, रस, उपरस, रत्न, उपरत्न, धातु, उपधातु, विष, उपविषहरूको शोधन सम्बन्धी ज्ञान सहित औषधी कल्पना, पंचविध, कषाय कल्पना, चूर्ण, वटी, अवलेह, आसव, अरिष्ट, तैल, घृत, मलहम आदिको प्रयोग मात्राको ज्ञान
- ४.२. Good Manufacturing Practice (GMP) को शास्त्रिय र आधुनिक ज्ञान

खण्ड (Section) (B):- ५० अङ्क

५. सामुदायिक चिकित्सा

- ५.१. स्वास्थ्य परिभाषा, स्वास्थ्य शिक्षा, प्राथमिक स्वास्थ्य, वातावरणीय स्वास्थ्य, खोप, परिवार नियोजन, मानस स्वास्थ्य, दुर्व्यसन, जल, फोहरमैला, Vital Statistics, जनसंख्या अध्ययन, पोषण, Carbohydrate, Protein, Fat, Vitamin, खनिज, लवण, कुपोषणजन्य व्याधिहरू, एक स्वास्थ्य रणनीति
- ५.२. निम्न सरुवा रोगहरूको परिचय, संक्रमण, लक्षण र उपचार व्यवस्था: बिफर (Smallpox) ठेउला (Chickenpox), दादुरा (Measles), हाँडे / कर्णमूलशोथ (Mumps) भ्यागुते रोग

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, आयुर्वेद समूह, सहायक पाँचौं तह, कविराज पदको खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम (Diphtheria), धनुष्टकार (Tetanus), लहरेखेकी (Whooping cough), पोलियो/अङ्गघात (Poliomyelitis), सन्निपात ज्वर (Typhoid), मस्तिष्क ज्वर (Meningitis), क्षयरोग/राजयक्ष्मा (Tuberculosis), कुष्ठरोग (Leprosy), यकृतशोथ (Hepatitis), विषमज्वर (Malaria), डेङ्गु (Dengue), आऊ (Amoebiasis), कालाज्वर (Kalaazar), क्षीपद (Filaria), दाद/दद्रु (Ringworm), गण्डुस्पदक्रिमी (Roundworm), स्फितक्रिमी (Tapeworm), चूर्ना (Pinworm), अङ्कुसे जुका (Hookworm), हैजा (Cholera), अतिसार (Diarrhea), अलर्कविष (Rabies), लुतो/पामा (Scabies), कोरोना भाइरस (Corona Virus)

५.३. विशेष समुदायमा हुने व्याधिहरू जस्तै सिक्लसेल आदि (Sickle cell anemia etc.)

६. शल्य तथा शालाक्य

६.१. यन्त्र, शस्त्र, व्रणशोफ, विद्रधि, सद्योव्रण, अष्टविधशस्त्र कर्म, रक्तावसेचन, क्षारकर्म, अग्निकर्म, दग्ध, अर्श, भगन्दर, दुष्टव्रण, परिकर्तिका, मूत्राशमरी, वाताष्ठीला, भग्न, वृद्धि, रक्तस्राव, शूल

(Acute Abdomen) हरुका कारण, लक्षण, उपद्रव, चिकित्सा, बन्धन, Catheter, डूस (Douche), Ryle's Tube को ज्ञान

६.२. नासारोग, शिरोरोग, मुखरोग, कर्णगतरोग, नेत्रगतरोगहरूको संख्या, लक्षण एवं सामान्य चिकित्सा

७. कौमारभृत्य स्त्री तथा प्रसूति रोग

७.१. स्त्रीरोग परिभाषा, ऋतु सम्बन्धी विकार, श्वेतप्रदर, योनिव्यापद, गर्भशयभ्रंस, वन्ध्यत्व, स्तनविद्रधि, गर्भ, गर्भिणी व्यवस्था, गर्भव्यापद, गर्भिणी व्याधिहरू, प्रसव विज्ञान, प्रसव्यापद, सूतिकाकाल, मातृशिशु कल्याणबारे ज्ञान

७.२. नवजात शिशु परिचर्या, स्तन्य प्रकरण, आहार, वृद्धिविकास, खोप, कुपोषणजन्य व्याधि, नाभीतुण्डी, नाभीपाक, दन्तोदभेदकालीन व्याधि, बालातिसार, क्षीरालसक, गुदपाक, गुदभ्रंस, कुकुणक, परिगर्भिक, प्रतिश्याय, श्वास, कास, कामला मुखपाक, कृमि, शैशवीय, पक्षाघात हरुको निदान, क्षण, सामान्य चिकित्सा, बालग्रह, राष्ट्रिय खोप तथा पोषण कार्यक्रम

८. स्वस्थवृत्त तथा प्राथमिक उपचार

८.१. स्वस्थवृत्त ज्ञान:- दिनचर्या, रात्रीचर्या, धारणीय, अधारणीय, वेग, भोजन, हिताहिताहार, त्रिविध उपस्तम्भ, ऋतुचर्या, जनपदोर्ध्वंस, आचार रसायन, अष्टांग योग, सद्वृत्त

८.२. प्राथमिक उपचार:- विष सेवन, नाक, कान, आँखा, बाह्य वस्तुनिष्कासन, चोटपटक, रक्तस्राव, दग्ध, Frost bite, Altitude sickness, बौलाहा जनावर, सर्प र किराहरूको टोकाई एवं व्यवस्थापन ।

८.३. मानसिक रोगहरूको सामान्य ज्ञान र व्यवस्थापन

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, आयुर्वेद समूह, सहायक पाँचौं तह, कविराज पदको खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

९. निदान चिकित्सा

- ९.१. षट्क्रियाकाल, आम चिकित्सा, पञ्चनिदान, बाजीकरण, रसायन, ज्वर, अम्लपित्त, अतिसार, प्रवाहिका, ग्रहणी, अर्श, अग्निमान्द्य, कृमी, पाण्डु, कामला, राजयक्ष्मा, रक्तपित्त, कास, श्वास, हिक्का स्वरभेद, छर्दि, मूर्च्छा, आमवात, सन्धिवात, वातरक्त, शूल, गुल्म, मूत्रकृच्छ्र, मूत्राघात, अष्टोदर, शोथ, कुष्ठ, शीतपित्त, उदरद, कोठ, विसर्प हरुको ज्ञान
- ९.२. आत्ययिक चिकित्सा व्यवस्था ज्ञान:- Status Asthmatic, Coma, Shock, Stroke, Hemorrhage,
- ९.३. Hyperpyrexia, Hypothermia, मूत्रावरोध, Dehydration.
- ९.४. नसर्ने रोगहरुको (NCDs) ज्ञान र नसर्ने रोगको रोकथाममा स्वस्थ जिवनशैलीको महत्व

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, विविध समूह, एनेस्थेसिया उप समूह पाँचौं तह एनेस्थेसिया सुपरभाइजर पदको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

पाठ्यक्रमको रूपरेखा:— यस पाठ्यक्रम योजनालाई निम्न दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ ।

प्रथम चरण:- लिखित परीक्षा

पूर्णाङ्क:- २००

द्वितीय चरण:- अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क:- ३०

प्रथम चरण:- लिखित परीक्षा योजना (Written Examination)

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली		प्रश्न संख्या × अङ्कभार	समय
प्रथम	सामान्यज्ञान र सार्वजनिक व्यवस्थापन (General Awareness & Public Management)	१००	४०	वस्तुगत (Objective)	बहुवैकल्पिक (MCQs)	२० प्रश्न × २ अङ्क = ४०	४५ मिनेट
	सेवा सम्बन्धी कार्य ज्ञान (Job Based-Knowledge)					३० प्रश्न × २ अङ्क = ६०	
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी कार्य ज्ञान (Job Based-Knowledge)	१००	४०	विषयगत (Subjective)	छोटो उत्तर (Short Answer) लामो उत्तर (Long Answer)	१२ प्रश्न × ५ अङ्क = ६० ४ प्रश्न × १० अङ्क = ४०	२ घण्टा १५ मिनेट

द्वितीय चरण:-

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली
अन्तर्वार्ता	३०	मौखिक अन्तर्वार्ता (Oral Interview)

द्रष्टव्य:-

- यो पाठ्यक्रम योजनालाई प्रथम चरण र द्वितीय चरण गरी दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुन सक्नेछ ।
- लिखित परीक्षामा यथासम्भव निम्नानुसार प्रश्नहरू सोधिनेछ ।

प्रथम पत्रका एकाइ	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९
प्रश्न संख्या	१०	१०	१	३	२	२	२	२	१	३	२	२	१	१	३	२	१	१	१
द्वितीय पत्रका एकाइ	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७		
द्वितीय पत्रका खण्ड	खण्ड क								खण्ड ख										
प्रश्न संख्या	६ प्रश्न × ५ अङ्क = ३० अङ्क र २ प्रश्न × १० अङ्क = २० अङ्क								६ प्रश्न × ५ अङ्क = ३० अङ्क र २ प्रश्न × १० अङ्क = २० अङ्क										

- वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नहरूको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, विविध समूह, एनेस्थेसिया उप समूह पाँचौं तह एनेस्थेसिया सुपरभाइजर पदको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

५. प्रथम पत्र र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टा छुट्टै हुनेछ। तर एकैदिनमा परीक्षा सञ्चालन हुनेछ।
६. यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भएतापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको विज्ञापन हुदाँका वखत (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ।
७. प्रथम चरणको लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको अन्तर्वार्तामा सम्मिलित गराइनेछ।
८. बहुवैकल्पिक प्रश्नहरू हुने परीक्षामा कुनै प्रकारको मेमोरीयुक्त विद्युतीय उपकरणहरू जस्तै: क्याल्कुलेटर मोबाइल फोन, स्मार्ट घडी लगायतका कुनै पनि वस्तुहरू प्रयोग गर्न पाइने छैन।
९. विषयगत प्रश्नहरूको हकमा तोकिएको अंकको एउटा लामो प्रश्न वा एउटै प्रश्नका दुई वा दुईभन्दा बढी भाग (Two or more parts of a single question) वा एउटा प्रश्न अन्तर्गत दुई वा बढी टिप्पणीहरू (Short notes) सोध्न सकिनेछ।
१०. परीक्षामा सोधिने प्रश्नसंख्या, अङ्क र अङ्क भार यथासम्भव सम्बन्धित पत्र/विषयमा दिइए अनुसार हुनेछ।
११. विषयगत प्रश्न हुने पत्र/विषयका प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टा-छुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन। परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरूको उत्तर सोही खण्डको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नु पर्नेछ।
१२. यसभन्दा अगाडि लागु भएको माथी उल्लेखित सेवा समूह/उपसमूहको पाठ्यक्रम खारेज गरिएको छ।
१३. पाठ्यक्रम लागू मिति:--

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, विविध समूह, एनेस्थेसिया उप समूह पाँचौं तह एनेस्थेसिया सुपरभाइजर पदको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र (Paper I):

सामान्य ज्ञान र सार्वजनिक व्यवस्थापन तथा सेवा सम्बन्धी कार्य-ज्ञान

भाग १ (Part 1):-

सामान्य ज्ञान र सार्वजनिक व्यवस्थापन

(General Awareness & Public Management)

(२० प्रश्न × २ अङ्क = ४० अङ्क)

खण्ड (Section - A): (१० प्रश्न X २ अङ्क = २० अङ्क)

1 सामान्य ज्ञान (General Awareness)

- १.१. नेपालको भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक स्रोत र साधनहरू
- १.२. नेपालको ऐतिहासिक, सांस्कृतिक र सामाजिक अवस्था सम्बन्धी जानकारी
- १.३. लुम्बिनी प्रदेशको भौगोलिक, ऐतिहासिक, सांस्कृतिक र सामाजिक अवस्था सम्बन्धी जानकारी
- १.४. नेपालको आर्थिक अवस्था र चालु आवधिक योजना सम्बन्धी जानकारी
- १.५. लुम्बिनी प्रदेशको आर्थिक अवस्था र चालु आवधिक योजना सम्बन्धी जानकारी
- १.६. जैविक विविधता, दिगो विकास, वातावरण, प्रदुषण, जलवायु परिवर्तन र जनसंख्या व्यवस्थापन
- १.७. जनस्वास्थ्य, रोग, खाद्य र पोषण सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- १.८. नेपालको संविधान (भाग १ देखि ५ सम्म र अनुसूचीहरू)
- १.९. संयुक्त राष्ट्रसंघ र यसका विशिष्टीकृत संस्था सम्बन्धी जानकारी
- १.१०. क्षेत्रीय संगठन (सार्क, बिमस्टेक, आसियान र युरोपियन संघ) सम्बन्धी जानकारी
- १.११. राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय महत्वका समसामयिक गतिविधिहरू

खण्ड (Section - B): (१० प्रश्न X २ अङ्क = २० अङ्क)

2 सार्वजनिक व्यवस्थापन (Public Management)

- २.१. कार्यालय व्यवस्थापन (Office Management)
 - २.१.१. कार्यालय: (Office) परिचय, महत्व, कार्य र प्रकार
 - २.१.२. सहायक कर्मचारीका कार्य र गुणहरू
 - २.१.३. कार्यालय स्रोत साधन (Office Resources): परिचय र प्रकार
 - २.१.४. कार्यालयमा सञ्चारको महत्व, किसिम र साधन
 - २.१.५. कार्यालय कार्यविधि (Office Procedure) पत्र व्यवहार (Correspondence), दर्ता र चलानी (Registration & Dispatch), परिपत्र (Circular), तोक आदेश (Order), टिप्पणी लेखन र टिप्पणी तयार गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू
 - २.१.६. अभिलेख व्यवस्थापन (Record Management)

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, विविध समूह, एनेस्थेसिया उप समूह पाँचौं तह एनेस्थेसिया सुपरभाइजर पदको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

२.२. निजामती सेवा ऐन र नियमावलीमा भएका देहायका व्यवस्थाहरू

२.२.१. निजामती सेवा, प्रदेश निजामती सेवा र स्थानीय सरकारी सेवाको गठन, संगठन संरचना, पदपूर्ति गर्ने तरिका र प्रक्रियाहरू

२.२.२. कर्मचारीको नियुक्ति, सरुवा, बढुवा, बिदा, विभागीय सजाय र अवकाश

२.२.३. कर्मचारीले पालन गर्नुपर्ने आचरण र कर्तव्यहरू

२.३. सरकारी बजेट, लेखा र लेखापरीक्षण प्रणाली सम्बन्धी सामान्य जानकारी

२.४. सार्वजनिक सेवा प्रवाहको अर्थ, सेवा प्रवाह गर्ने निकाय, तरिका र माध्यमहरू

२.५. मानव अधिकार, सुशासन र सूचनाको हक सम्बन्धी सामान्य जानकारी

२.६. सार्वजनिक बडापत्र (Public Charter) महत्व र आवश्यकता

२.७. व्यवस्थापनको अवधारणा तथा सार्वजनिक व्यवस्थापनमा निर्देशन, नियन्त्रण, समन्वय, निर्णय प्रक्रिया, उत्प्रेरणा र नेतृत्व सम्बन्धी जानकारी

२.८. मानवीय मूल्य मान्यता (Human Values), नागरिक कर्तव्य र दायित्व तथा अनुशासन

२.९. Basics of Computer Science (MS Word, Excel, Power Point)

२.१०. सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४

२.११. वातावरण संरक्षण ऐन, २०७७ र वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ (लुम्बिनी प्रदेश)

२.१२. सार्वजनिक खरिद सम्बन्धी नियमावली, २०७६

२.१३. प्रदेश सरकार कार्य विभाजन नियमावली (सेवा सञ्चालन गर्ने मन्त्रालय सँग सम्बन्धी)

भाग २ (Part):-II

सेवा सम्बन्धी कार्य ज्ञान

(Job Based-Knowledge)

(३० प्रश्न x २ अङ्क = ६० अङ्क)

3 Basics of Anesthesia

3.1. Definition and types of anesthesia

3.2. Importance and uses of anesthesia

4. Anesthesia Machines

4.1. Basic principles

4.2. Major parts of the machine

4.3. Breathing circuits

4.4. Vaporizers

4.5. Reservoir bag and flow meters

4.6. Expiratory and inspiratory valves

4.7. Safety devices

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, विविध समूह, एनेस्थेसिया उप समूह पाँचौं तह एनेस्थेसिया सुपरभाइजर पदको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

5. Gas supply

- 5.1. Central supply of oxygen and pressure
- 5.2. Central supply of other gases and pressure
- 5.3. Cylinder supply of oxygen and other gases and pressure

6. Basics of Respiratory Anatomy and Physiology

- 6.1. Airways Anatomy
- 6.2. Lungs Anatomy
- 6.3. Respiratory cycle
- 6.4. Tidal volume
- 6.5. Minute volume
- 6.6. FRC (Functional Residual Capacity)

7. Basics of Cardiovascular Anatomy and Physiology

- 7.1. Anatomy of Heart
- 7.2. Cardiac cycle
- 7.3. Heart rate
- 7.4. Stroke volume
- 7.5. Cardiac output
- 7.6. Blood pressure

8. Preanesthetic Assessment

- 8.1. Anesthetic plan
- 8.2. Fasting
- 8.3. Premedication

9. Intravenous Fluids

- 9.1. Types
- 9.2. Requirements

10. General Anesthesia and Anesthetic Agents

- 10.1. Basic equipment for general anesthesia
- 10.2. Drugs used for premedication
- 10.3. Analgesic agents: opioids and non-opioids
- 10.4. Induction agents
- 10.5. Inhalation agents
- 10.6. Muscle relaxants
- 10.7. Reversal agents for neuromuscular blockade

11. Regional Anesthesia

- 11.1. Definition
- 11.2. Types
- 11.3. Local anesthetic agents and adjuncts

12. Spinal Anesthesia

- 12.1. Definition
- 12.2. Indication and contraindication
- 12.3. Different types of local anesthetics and needle
- 12.4. Complications and management

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, विविध समूह, एनेस्थेसिया उप समूह पाँचौं तह एनेस्थेसिया सुपरभाइजर पदको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

13. Patient Monitoring Equipment

- 13.1. Non-invasive blood pressure
- 13.2. Pulse Oximeter
- 13.3. ECG

14. Basics of Emergency Drugs

- 14.1. Atropine
- 14.2. Adrenaline
- 14.3. Mephenteramine (Termin)
- 14.4. Xylocard

15. Basic and Advanced Airway Management

- 15.1. Airway obstruction and signs of airway obstruction
- 15.2. Airway devices and application
- 15.3. Laryngoscope and Laryngoscopy
- 15.4. Endotracheal intubation
- 15.5. Types of Endotracheal tubes
- 15.6. Sizes of adult and paediatric endotracheal tubes
- 15.7. Complications of endotracheal intubation

16. Cardiopulmonary Resuscitation

- 16.1. Basic Life Support
- 16.2. Advanced Life Support
- 16.3. Advanced Trauma Life Support
- 16.4. ABC Resuscitation

17. Basics of Drug Reaction and Anaphylaxis

- 17.1. Definition
- 17.2. Types
- 17.3. Severity
- 17.4. Management

18. Blood and Blood Product Transfusion

- 18.1. Indications
- 18.2. Blood cross match and Blood bag checking
- 18.3. Complications

19. Shock

- 19.1. Definition and types
- 19.2. Management

प्रदेश लोक सेवा आयोग

लुम्बिनी प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, विविध समूह, एनेस्थेसिया उप समूह पाँचौं तह एनेस्थेसिया सुपरभाइजर पदको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

द्वितीय पत्र (Paper II):-

सेवा सम्बन्धित कार्य ज्ञान (Job Based-Knowledge)

खण्ड (Section) (A):- ५० अङ्क

1 **Basics of Anesthesia**

- 1.1. Definition and types of anesthesia
- 1.2. Importance and uses of anesthesia

2. **Anaesthesia Machines**

- 2.1. Basic principles
- 2.2. Major parts of the machine
- 2.3. Breathing circuits
- 2.4. Vaporizers
- 2.5. Reservoir bag and flow meters
- 2.6. Expiratory and inspiratory valves
- 2.7. Safety devices

3. **Gas supply**

- 3.1. Central supply of oxygen and pressure
- 3.2. Central supply of other gases and pressure
- 3.3. Cylinder supply of oxygen and other gases and pressure

4. **Basics of Respiratory Anatomy and Physiology**

- 4.1. Airways Anatomy
- 4.2. Lungs Anatomy
- 4.3. Respiratory cycle
- 4.4. Tidal volume
- 4.5. Minute volume
- 4.6. FRC (Functional Residual Capacity)

5. **Basics of Cardiovascular Anatomy and Physiology**

- 5.1. Anatomy of Heart
- 5.2. Cardiac cycle
- 5.3. Heart rate
- 5.4. Stroke volume
- 5.5. Cardiac output
- 5.6. Blood pressure

6. **Preanesthetic Assessment**

- 6.1. Anesthetic plan
- 6.2. Fasting
- 6.3. Premedication

7. **Intravenous Fluids**

- 7.1. Types
- 7.2. Requirements

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, विविध समूह, एनेस्थेसिया उप समूह पाँचौं तह एनेस्थेसिया सुपरभाइजर पदको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

8. General Anesthesia and Anesthetic Agents

- 8.1. Basic equipments for general anesthesia
- 8.2. Drugs used for premedication
- 8.3. Analgesic agents: opioids and non-opioids
- 8.4. Induction agents
- 8.5. Inhalation agents
- 8.6. Muscle relaxants
- 8.7. Reversal agents for neuromuscular blockade

खण्ड (Section) (B):- ५० अङ्क

9. Regional Anesthesia

- 9.1. Definition
- 9.2. Types
- 9.3. Local anesthetic agents and adjuncts

10. Spinal Anesthesia

- 10.1. Definition
- 10.2. Indication and contraindication
- 10.3. Different types of local anesthetics and needle
- 10.4. Complications and management

11. Patient Monitoring Equipments

- 11.1. Noninvasive blood pressure
- 11.2. Pulse Oximeter
- 11.3. ECG

12. Basics of Emergency Drugs

- 12.1. Atropine
- 12.2. Adrenaline
- 12.3. Mephenteramine (Termin)
- 12.4. Xylocard

13. Basic and Advanced Airway Management

- 13.1. Airway obstruction and signs of airway obstruction
- 13.2. Airway devices and application
- 13.3. Laryngoscope and Laryngoscopy
- 13.4. Endotracheal intubation
- 13.5. Types of Endotracheal tubes
- 13.6. Sizes of adult and paediatric endotracheal tubes
- 13.7. Complications of endotracheal intubation

14. Cardiopulmonary Resuscitation

- 14.1. Basic Life Support
- 14.2. Advanced Life Support
- 14.3. Advanced Trauma Life Support
- 14.4. ABC Resuscitation

प्रदेश निजामती सेवा तथा स्थानीय सरकारी सेवा अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा, विविध समूह, एनेस्थेसिया उप समूह पाँचौं तह एनेस्थेसिया सुपरभाइजर पदको खुला, अन्तर तह तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

15. Basics of Drug Reaction and Anaphylaxis

- 15.1. Definition
- 15.2. Types
- 15.3. Severity
- 15.4. Management

16. Blood and Blood Product Transfusion

- 16.1. Indications
- 16.2. Blood cross match and Blood bag checking
- 16.3. Complications

17. Shock

- 17.1. Definition and types
- 17.2. Management

प्रदेश लोक सेवा आयोग, लुम्बिनी